

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 80 Din, za inozemstvo 100 D

SLOVENEK

S fedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po Din 2-30, večji
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 jutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon šte. 50, upravnštva šte. 325

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ulici št. 6 - Celoletni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inozemstvo, Sarajevu št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Strašna vremenska katastrofa.

Nenadno narasli potoki Gradaščica, Sora in Poljanščica napravili ogromno škodo. — Vič, del Medvod in Škofje Loke pod vodo. — Voda odnašala hiše, žage, gospodarska poslopja in mostove. — Pretresljivi prizori. — Poročila o človeških žrtvah.

Veliko družin brez strehe.

Strašna katastrofa je zadela včeraj pop. mnogo krajev v naši domovini. Zaenkrat ni poročil, da bi se mogla pregledati vsa nesreča in ugotoviti, kje povsod da so po deževju narasle vode zalile zemljo, porušile hiše in mostove ter zahtevale človeške žrtve. V Ljubljani se je najprej v zgodnjih popoldanskih urah izvedelo o strašni poplavi na Viču, posebno na starem Viču, Novi vasi, na Logu, v Kozarjih, kjer mora biti posebno hudo in je tam voda stopila četrta metra čez železniški tir, in drugod. Z mnogimi kraji sploh ni mogoče dobiti zveze, ker so telefonske, oz. telegrafske žice pretrgane.

Katastrofa na Viču.

Posebno narasli sta včeraj Glinščica in Gradaščica. Glinščica je narasla nenadoma vsled silnega vodnega vala, ki se je privlil izpod Rožniškega hriba. Voda je prestopila bregove in je preplavila celo Rožno dolino. Poplavni val se je razlil tako daleč, da tega niti najstarejši ljudje ne pomnijo. Okoli polšeste ure je segla voda prav do mitnice na Tržaški cesti takoj za tobacno tovarno. Vse hiše do tam so bile v vodi. Prebivalci so hodili po vodi in jo brodili nekaj čez gležnje, malo dalje pa je bila voda že do kolen in naprej še čez pas. Prebivalce, posebno ženske in otroke, so vozili domači in okoliški fantje boski z visoko zavihanimi hlačami iz poplavljenih Tržaške ceste pa do mitnice v dvokolesnih vozičkih in drugih vozilih. Pripeljala sta se tja tudi oba motorna rešilna voza poklicnih gasilcev, ki pa k sreči nista imela tam posla, ker je bila voda na Glinčah nizka in mirna in se ni prigodila nobena večja nesreča. Peljala sta tako daleč v poplavljenno ozemlje, da sta imela kolesa pod vodo. Tam pa so se začela kolesa vsled velike teže udirati in sta se morala vrniti. Od tam sta odšla drugam, kjer sta imela več posla in sta uspešneje stopila v rešilno akcijo. Ta val izpod Rožnika in ozadja je preplaval svet od cerkve pa tja do mitnice in se je razlil po celem precej obširnem ozemlju. Škoda, ki jo je napravil po vrtovih, njivah in hišah, se seveda še ne more ugotoviti. Pravili so, da je potegnil val s seboj tudi dvouprežni voz posestnika Malisova z Viča. Posestnika so dobili skoro nezavestnega ob bregu, kaj pa se je zgodilo z vozom, domači niso vedeli povedati, ker v silnem nalivu in v temi ni bilo možno prodirati dalje. — Pod vodo je seveda tudi cela Rožna dolina. — Silno narasla je tudi Gradaščica in je poplavlila ozemlje na obeh straneh. Podrla je tudi vse manjše mostove in brvi. Tam so reševali in pomagali ljudem gasilci na konjih. Voda je silno drla, valovi so vedno bolj naraščali in odnašali vse, kar so dosegli. Poplavljena je cela tamošnja okolica — škoda je ogromna, neprecenljiva. — Tudi od tam poročajo, da do sedaj ni človeških žrtev. Poginilo pa je veliko posebno manjših pa tudi večjih živali, ke se prestrašene, zbegane in podivjane vsled nenačnega naliva niso mogle rešiti, domačini pa so morali gladeti, da so spravili svoje družine in najbolj potrebno obleko na varno. Okoli pol šestih se je vilo, kot bi se utrgal oblak in v par minutah so bile zopet vse ceste pod vodo. Velika sreča na Tržaški cesti je bila, da je kanal požiral vodo in se ni zamašil. Prišlo namreč še ni vejevje in po dveh urah ker je to odnašal glavni tok v svoji smeri dalje.

Železniški progi. Vlaki vozijo čez poplavljenno ozemlje z malo brzino. Strašna sila vode se more razbrati iz tega, da je podrla močno debelo betonsko ograjo okoli župnišča. Okoli cerkve sv. Antona stoji voda do vrhnjih stopnic. Leseni mostovi in brvi, tako most od glavne ceste k tovarni Vojnoviča, je podrt. V Rožni dolini je voda poplavela vse hiše do oken pritličja.

Pred Sokolskim domom na Viču sta utonila dva konja, vprežena v voz na katerem so sedeli 3 možje. Dva moža sta se rešila, o usodi tretjega, ki se piše Andrejak, ni še nič znanega.

Popoldne sta se odpeljala na Vič na avtu velikega župana (veliki župan se mudi slučajno v Belgradu) gg. dvorni svetnik Kremenšek in vladni svetnik Andrejka. Odpeljala sta se tja tudi gg. policijski svetnik Mlekuš in ravnatelj Fink. Avto velikega župana je pred konzumnim društvom obtičal v vodi. Bila je velika nevarnost za življenje kajti voda je drla s silo najhujšega hudournika. Gospoda sta se s težavo rešila. Avtomobil velikega župana pa je skušal rešiti došli rešilni avto, ki je pa tudi obtičal v vodi. Naposled so ju rešili z vrvmi.

Avtomobila gradbene direkcije pa sta še hujše naletela. Sofer ju je moral posiliti v vodi in jih je privezal.

Dočim z Viča o človeških žrtvah ni doslej nič znanega in jih kakor upamo, ni bilo, pa je resna nevarnost pretela hiši vrtnarja Bizavičarja ob Gradaščici v Trnovem v Rikarjevi ulici. Hiša je bila vsled nenačoma silno narasle deroče vode ogrožena. Gasilci so rešili vse stanovanje Bizavičevjeve hiše.

Trnovo pod vodo.

Včeraj med 5. in 6. uro je nenadoma narasla Gradaščica. Zalila je vse kleti, pritlične in suterenske prostore v Koleziji. Mali mostiček proti Bizovičarjevi vili je vodni val odnesel. Voda je vdrla čez vrtove in nasade Bizovičarjeve vrtnarije v višini do pasu odraslega moža. Jez pred izlivom v Ljubljano je Gradaščica porušila. V Zeljarski ulici je voda prišla tik do ceste. V Lajovičevi hiši je zalila avtomobil, katerega so s konjem izvlekli iz garaže. V Koleziji se je voda razlila čez travnike na levem obrežju. S seboj nosi les, deske, tramove in vejevje, ki se zatikajo med jelše pred cerkvenim mostom. Kanal, ki pelje med Repičem in župniščem v Gradaščico, se je hitro zamašil. Voda je izstopila in se razlila daleč nazaj proti Cesti v Mestni log ter tudi tam obstopila hiše ter vdrla v kleti. Vendar voda v tem delu ne dere, tako da je upati, da vrtove ne bo preveč poškodovala. Most pri Tenentetu je v nevarnosti in so ga zaprli. Konjušnica pa ni v nevarnosti, kakor se je govorilo.

Ob 8. uri zvečer je veliko županstvo dobilo sledeča poročila z dežele:

V Medvodah je ogromno sveta pod vodo. Most med Soro in Medvodami je v nevarnosti.

Črnuče. Železniška proga je pod vodo. Škofja Loka. Porušenih 10 do 12 hiš. Poljanščica je odnesla več žag in betonski (deželni) most. Vsi mostovi čez Soro so odnešeni. Telefonske zveze so pretrgane.

Goričane. Tovarna papirja je ogrožena. Materijalna škoda je velika.

Reševalna akcija ljubljanskega poklicnega gasilstva.

Včeraj ob 10 dopoldne je bilo poklicno gasilstvo obveščeno, da je udrla voda v podzemna stanovanja na Gosposvetski cesti 4. Voda je namreč skozi kanale udrla v drvarnico in stanovanje hišnice in strojnika Klančnika. Voda je stala v obeh stanovanjih do 30 cm visoko in te popolnoma pokvarila po-

hištvo. Gasilcem, ki so se pripeljali na kraj nezgode z motorno sesalko, se je posrečilo vodo izpumpati. Čim pa so se odpeljali na kraj nove nezgode, kamor so bili pozvani, namreč na Gosposvetsko cesto 13, je voda zopet napolnila kleti in podzemna stanovanja na Gosposvetski cesti 4. Nato so se gasilci takoj odpeljali z motorno sesalko v Gledališko ulico, kjer je bila medtem udrla voda v stanovanje hiše št. 8. Intervencija poklicnega gasilstva je bila tukaj nepotrebna, ker je voda medtem sama polagoma odtekla. Nato so se gasilci pripeljali domov. Komaj pa so se vsi premočeni za silo preoblekli, je prišlo poročilo, da je v Kette-Murnovi ulici pod mostom prišla voda čez cesto 1 m visoko. Tukaj se je voda kopicila s tako silo, da niso mogli gasilci ničesar opraviti z motorno sesalko. Niso dobro prišli semkaj, že je došlo poročilo, da je pridrla voda nazaj v podzemeljska stanovanja na Gosposvetski cesti 13. Tudi tukaj je drla voda s tako silo, da je bilo vsako prizadevanje, da bi se voda izpumpala, zaman. Ker so gasilci uvideli, da ne morejo tukaj uspeti, so se takoj, obveščeni o novem kraju nesreče, odpeljali k barakam na Dunajski cesti. Tukaj se jim je posrečilo vodo izčrpati. Popolnoma utrujeni so se podali nato gasilci še v Žibertovo ulico 28, kjer pa je bila intervencija nepotrebna, ker je voda sama polagoma odtekla. Tako je bilo naše poklicno gasilstvo neumorno na delu od 10. do 16. Nekako proti 17. uri pa so dobili poziv od g. okrajnega glavarja, da naj se podajo z motorno sesalko proti Viču. Avto pa je na potu tjakaj pri novozgrajeni koloniji »Stan in dom« obtičal v blatu, in sicer na mestu, kjer se koplje rovi za kanalizacijo nove kolonije. Pustili so avto na miru in se podali reševat g. vladnega svetnika Kremenška, ki se je bil podal kot namestnik velikega župana ogledat poplavljenne kraje. Njegov avto je bil namreč v bližini gostilne pri »Bobenčku« obtičal na kraju ceste. Gasilci so ga potom vrvi in na ramenih prenesli čez cesto, tako da se je lahko vrnil v Ljubljano. Gasilci pa so imeli dovolj dela, da so spravili avto iz blata, nakar so se ob 20. uri vrnili domov.

Reševalna akcija ljubljanskega prostovoljnega gasilstva.

Medtem pa je bilo ljubljansko prostovoljno gasilstvo zaposleno pri reševalnem delu v Trnovem, ker je Gradaščica narasla do višine, kakor je doslej ne pomnijo. Voda je vdrla v Bizovičarjevo vilo v Koleziji. Prebivalci hiše so se pravočasno rešili. Le 70 let stara in čez 100 kg težka stanovalka Jean se ni mogla rešiti. Rešili so jo šele gasilci. V sosednji hiši je odnesla voda cel svinjak. V Mestnem logu je odnesel potok Curnovec most. Družina mesarja Hama, ki je bila namenjena v mesto, se ni mogla vrniti domov, ampak je morala ostati na oni strani drvečega potoka. Tekom večera je Gradaščica uničila zatvornico v bližini Zalokarjeve tovarne kvasa. Ravno tu, kjer se je Gradaščica stekla v Ljubljano, so se zrušili vsi telegrafski in elektrini drogi. Zvečer je bil promet preko mosta pri izlivu Gradaščice v Ljubljano zabranjen radi nevarnosti, da se radi izpodjeda-joče vode most zruši. Preko cele noči je bilo naše poklicno, kakor prostovoljno gasilstvo stalno pripravljeno. Vsekakor ni to prvič, da je naše gasilstvo dokazalo svojo požrtvovalnost in neumornost pri reševalnem delu. Brez dvoma mu gre velika zasluga, da niso posledice katastrofalnih nalivov v Ljubljani še večje in občutnejše.

Povodenj pri Medvodah.

(Od našega posebnega poročevalca.)

Neurje, ki je včeraj pridrl nad Medvode, je bilo strašno. Vode so pridle iz Zirov, kjer se je utrgal oblak. Orožništvo v Zirov je aviziralo orožniško postajo pri Medvodah, da bo glavni val pridrl po Sori v Medvode med 3. in 4. uro. Toda prišel je mnogo prej; že ob pol treh je začela voda z veliko

silno naraščati. Tekom 10 minut je narasla za več nego 2 metra. Naraščanje se je vršilo s tako naglico, da je bila ob 4 popoldne tovarna za papir v Goričanah že do prvega nadstropja pod vodo. Ljudje so pobegnili z največjo naglico. Zadnje tri delavce so rešili preko streh.

Obrat je bilo naravno treba popolnoma ustaviti. Voda je preplavila ves prostor, kjer je les za celulozo ter z veliko silo drla čez. S seboj je odnesla 700 do 1000 kubičnih metrov lesa, dalje precejšnje število vagonov papirja. Most, ki veže škofovo graščino po občinski cesti s tovarno, je zgrmel v vodo. Poleg tega so se podrle vse naprave mostišča in vse tvorniške zatvornice.

Velika sreča je, da se je velik del lesa, ki ga je voda odnesla iz skladišča levo ob tovarni, zasidral in tako napravil naraven jez, sicer bi bil vodni val porušil tudi samo tovarno za celulozo.

Pogled na razlito vodo je bil grozen. Voda je imela značilno rdečo barvo znamenite ilovice. Okrog 6 je začela voda padati, vendar pa ne s tako brzino, kakor je naraščala. Po vodi so plavali prašiči, krave, les, poljsko orodje in podobno, sploh vse mogoče, kar je mogla voda odnesti. Tej obilici odplavljenih predmetov so se v Goričanah pridružile ogromne mase lesa in vagonov papirja.

Most čez državno cesto pri Medvodah je voda na dveh mestih razdrila. Promet na Gorenjsko se vrši preko Tacna. Sava sama je pri Medvodah popolnoma normalna, medtem ko je Sora tako narasla, da dosega spodnje ogrodje železniškega mostu čez Soro pri Medvodah. Sušteršič v Medvodah je silno veliko trpel. Njegova hiša je bila pod vodo, samo slemo je gledalo ven. Vodne mase so najbrž odnesle tudi žago, kajti v času, ko je bil Vaš dopisnik na licu mesta, je ni bilo videti iz vode.

Pri Tacnu so ljudje na mostu in lovijo plavajoče blago in ga vlačijo na suho. Tvorniško vodstvo je naprosilo prebivalce ob Savi, da naj ves les, katerega le morejo potegniti iz vode, rešijo. Tovarna je pripravljena povrniti vse stroške za reševanje. Ljudje so res z veliko požrtvovalnostjo vlekli plavajoče blago iz vode in storili, kar je bilo v njihovih močeh.

Človeških žrtve dosedaj ni. Kolikor se je dalo ugotoviti, so se iz tovarne rešili vsi. Mogoče je, da je bilo kaj žrtve v Zirov. V samih Goričanah ni nihče od nikoder javil, da bi koga pogrešal. Tovarna je z veliko požrtvovalnostjo pomagala delavstvu, da je pobegnilo in se rešilo. Tovarna sama ima ogromno škodo, kajti vsi jezi in vse zatvornice se se udali vodnemu pritisku in se porušili.

Iz Št. Vida nad Ljubljano nam poročajo, da je snoči segala Sava pri Tacnu do drugih betonskih podzidkov. Voda je nosila strehe, hlode, bale papirja, oljnate sode, itd. Opazili so tudi, da je Sava nesla približno desetletnega dečka. Popoldne je bilo na cesti pred cerkvijo do pol metra vode.

Grozote narasle Poljanščice.

(Od našega posebnega poročevalca.)

Včeraj ob 10 dopoldne je začela Poljanščica silno naraščati. Naraščala je vedno hitreje in okrog poldneva je že dosegla novi železobetonski most, ki veže Škofjo Loko s Puštalom. Vendar je rastla še naprej in dosegla okrog pol 3 maksimum, ki ga tudi najstarejši ne pomnijo in si ga domačin, ki tega na lastne oči ni videl, niti predstavljati ne more. — Vsi, ki so videli povodenj lansko in predlansko leto, trdijo, da obe povodnji nista niti senca proti včerajšnji.

Grozota, ki jo je vzbujal pogled na divja-joče morje Poljanščice, se ne da popisati. Par zglodov: Cesta, ki vodi iz Škofje Loke v Poljane, je uporabna do prve vasi, t. j. do Podpurfelce; od tu pokriva cesto voda, brzjavni drogovi so polomljeni, — zveza z nadaljnjo dolino pretrgana. Pogled skozi daljinoljed je

pokazal, da je v Bodovljah nekaj hiš v vodi, vse ravno polje po dolini pa je poplavlila besneča in peneča se rjavordeča masa, ki odnaša kozolec, ruje drevje, podira in ruši vse, kar ji je na poti.

Pri Podpurfelci je dolina široka okrog 500 m. Vseh 500 m je struga Poljanščice. Neverjetno, a res! Na kratko. Vse ravno polje od Podpurfelce do Puštala je pod vodo, pa ne stoji, ampak pod deročim veletokom. In voda koplje, odnaša rodovitno prst, ruje najmočnejša drevesa, ki so stala 50—100 m od prejšnje struge. Če se pa drevo ne ukloni, pa nanese za njim toliko dračja, hlodov, dreves, da ga končno ogromni pritisk prelomi kot palico.

Ves Viršk je kot ogromno jezero ob viharju. In Puštala! Ko voda naraste, je tako zvana »Kernčkova« hiša do slemena v vodi. Skladišče g. Guzelja (p. d. Balanta) prav tako, šupo g. Oblaka (p. d. Poličarja) je voda enostavno dvignila in odnesla, ravno tako vse sklade hlodov; visoke skladovnice desk g. Hribarja (p. d. Dobravca) je pa silni pritisk spodnesel in odnesel. Kaj pa Puštalska brv! Vsem povodnjim je klubovala — ni je več; in kapelica sv. Janeza, na najvišji pečini sezidana, je šla za njo... Jez g. župana Hafnerja — kaj vemo, kaj je z njim? Morda je zasut, morda odnešen. Pol Puštala je bilo v vodi, vsaka hiša je dobila svoje, da o vrtovih niti ne govorim. In Šturmovi hiša! Na 7—8 m visoki pečini nad nivojem vode kraljuje, pa tudi ob njo je že butal val! — Njej nasproti pa mlin in žaga g. župana! Prilije mlina je bilo vse v vodi, žaga prav tako. Hiša g. Mavrija do vrh oken v vodi, prav tako mehanična delavnica g. Hišnerja, strojarne g. Kraševica, in tudi dvorišče mlekarne je bilo pod vodo.

Kaj pa Puštalski železobetonski most? Opoldne je začela pljuskati voda čez, ob 1 se je valila že čez ograjo, ob 2 že ni bilo več ograje, cesta na obeh krajih mostu je za 5 do 7 m izginila, odnesel je je nalive, most sam, solidno delo trdke »Slograd«, pa je stal edino še na svojih treh podpornikih. Ob 3 pa je, kakor pripovedujejo očividci, voda v silnem nahu direktno dvignila most, ki ga takoj nato ni bilo več.

Kovačnico, p. d. Fužine, ob izlivu obeh Sor, je naval direktno pomedel že okrog 12. Sosedne hiše na Studencu v Škofji Loki so stalo skoro vse v vodi, 4—5 celó do vrh oken. Zidani hlev za Savodnom (zlivom obeh Sor) in šupo je nalive pomedel. Vse polje proti Suhli je ogromen veletok. Ko je dosegla Poljanščica a maksimum, je divjala tako, da je razrušila most na Suho čez Selščico do polovice! Voda je drla do tako zvanih perferencarskih stopnic in do hiše g. Potočnika p. d. Kvedra.

Glavni tok vode je drl čisto izven prejšnje struge in v sredi je delala Poljanščica do 2 m visoke valove! Kako ogromen nivo je imela ob izlivu obeh Sor si lahko predočimo, če vemo, da je ob maksimumu stala voda na tako zvanem »Krennerjevem« travniku ob Selščici in v »Zvezdi«; pritekla je celo v gostilno g. Kavčiča, p. d. Migota. Most čez Selščico pri tovarni Šešir je bil poldrug meter nad vodo in jez iste tovarne 1 m nad nivojem Poljanščice. Tako visoko je narasla Poljanščica. Številna kozolec, ki jih je voda odnesla, ne moremo določiti, najbolj prav bo, če rečemo, skoro vse!

Nivo vode se ne da natančno določiti! Kjer je bilo polje 300—400 m široko, je bil nivo gotovo manjši kot tam, kjer je bila dolina ozka. Vendar je narasla najmanj voda za 5—7 m.

Puštala in Bodovlje so čisto odrezani od Škofje Loke. V Zminec moraš iti čez grič. Kaj pa Log, Visoko, Poljane, Gorenja vas itd. Več kot gotovo je, da so šli vsi mostovi od Škofje Loke navzgor, iz najrazličnejših predmetov, ko jih je vlekla s seboj deroča voda, pa lahko sklepamo, da je marsikaj dom porušen do tal, premnogo družin brez strehe.

Človeških žrtev hvala Bogu do sedaj še ni! Govorilo se je sicer, da je utonil en otrok v Puštalu, sigurnega seveda ni nič znanega. Koliko žrtev je pa zahtevala Poljanščica višje gori, pa ni znano.

V Škofji Loki so gasilci prevzeli reševalno akcijo, ki so jo nadaljevali vso noč. Popoldne se je pripeljal na kraj nesreče tudi okrajni glavar iz Kranja.

Na večer je voda upadla že za skoro 2 m, pa je bila kljub temu še taka, kot nikdar poprej. Govoriti sedaj o škodi, se pravi reševati neresljive uganke. Sigurno pa je, da marsikomu katastrofe ni vzela samo dela premoženja, ampak tudi eksistenco: žakaf, ni šlo samo domovje, tudi vse polje, njive in še gozdovi so trpeli pod plazovi.

Človeške žrtve?

Tekom večera so se po Ljubljani raznesle vesti, da je strašna povodenj v bližini Ljubljane zahtevala sedem človeških žrtev. Ponoči nam ni bilo mogoče kontrolirati teh vesti. Upamo pa, da so to le govorice.

Povodenj na Stajerskem.

V nedeljo je v Šmarnem in Kozjanskem okraju malo rosilo. Zvečer se je razjasnilo. Včeraj okrog 1 zjutraj je začelo močno deževati. Dež je v plohah lil ves dan in so vse vode močno narasle. Zlasti je narasla Sotla, ki se je med Podčetrtkom in Sv. Petrom pod Sv. gorami razlila in poplavlila vse njive. Močno je narasla Mestinjsica in potok, ki teče iz Šmarja proti Stranjam.

Pašič dela na konsolidiranju radikalne stranke.

PASIČ PROTI RADIČU. — PRIBLIŽEVANJE PRIBIČEVIČU? — JOVANOVIČEVA SKUPINA SE VRNE V RADIKALNO STRANKO.

Belgrad, 27. sept. (Izv.) Včeraj so Nikola Pašiča v Cavtatu obiskali mnogi narodni poslanci, med njimi bivši finančni minister Stojadinović, ki mu je poročal o svojem agitacijskem potovanju po Crni gori. Pašič je poslancem izjavil, da je treba Crni gori, ki se nahaja v bedi, pomagati z izrednimi ukrepi. Zato odobrava progo Belgrad—Kotor—Bar. Dal jini je obširne izjave o zedinjenju Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Popoldne je prišlo k Pašiču tudi mnogo radikalnih pristašev. Bilo jih je okrog 300. Pašič jih je na balkonu pozdravil in jih pozval k skupnemu delu za razvoj in napredek naše države.

Stojadinović je izjavil časnikarjem, da razvija Pašič, stari vodja radikalne stranke, veliko živahnost ter da je v svojih izjavah obžaloval, da je prišlo do razpada nacionalnega bloka. Ostró se je Pašič obrnil proti radičev-

cem ter jih je napadal in obdoljeval, da je njihovo delo v škodo države. Zal mu je, da je Pribičević zavzel proti radikalom sovražno stališče. Pašič se je pritoževal nad nesoglasji v radikalni stranki, katera bo skušal poravnati.

Cavtat, 27. sept. (Izv.) Kakor se misli, bo Pašič ostal še cel mesec oktober v Cavtatu.

Belgrad, 27. sept. (Izv.) Posl. Vlačko Kosić iz Jovanovičeve skupine je dal danes časnikarjem izjavo, v kateri pravi, da se bo vrnil v radikalni klub. V izjavi pravi, da so vzroki, radi katerih je izstopil iz radikalnega kluba, odpadli. Težaven položaj, v katerem se nahaja radikalna stranka, zahteva, da se koncentrirajo vse sile. Radi tega se bo vrnil v radikalni klub. Tudi glede ostalih poslancev Jovanovičeve skupine je izjavil, da se bodo skoro gotovo vrnil v radikalni klub ter da bo Jovanovičeva skupina likvidirala.

Spopadi med radičevci, radikali in orjunaši v Dubrovniku.

Dubrovnik, 27. sept. (Izv.) Včeraj se je tukaj vršila proslava 30. letnice Delavske zadruge. Po mestu je bilo več sprevodov, katerim so korakale na čelu godbe. Po končnih pohodih po mestu so se vršili slavnostni govori. Popoldne so se vršile zabave, tekom katerih je prišlo do spopadov. Radikali in sam. demokrati so namreč smatrali to proslavo kot izzivanje. Ko se je tistih 300 Dubrovčanov-radikalov, ki so se šli pokloniti Pašiču, okrog 8 vrnilo v Dubrovnik, so pred pisarno Osrednjega odbora za Hrvatsko kulturno proslavo demonstrirali proti Radiču. Hrvatski

Sokoli so napravili protidemonstracijo in je prišlo do spopadov. Policiji se je posrečilo šele okrog 10 zvečer vzpostaviti red in mir.

Tekom dneva je bilo že polno malih sporov. Radikali, sam. demokrati in Orjunaši so neprestano iskali sporov s Hrvatskimi Sokoli. Tekom dneva je bilo lažje ranjenih več oseb. Policija je zaprla 9 Orjunašev in nekaj Hrvatskih Sokolov, katere pa so pozno zvečer zopet izpustili. Orjunaši so napadli neko godbo in razbili vse instrumente ter jih pometali v morje.

Kralj se vrača iz Pariza.

Bled, 27. septembra. (Izv.) Kralj se vrača iz Pariza. V Suvoboru se vrše vse predpriprave za sprejem. Danes je dospel del spremstva iz Belgrada. Tako je sklepati, da se kralj vrne v najbližjih dneh na Bled. Če bo vreme lepo, se bodo vršili tudi lovi na divje koze, kar bo kraljevo bivanje na Bledu zadržalo.

Radičev povratek.

Zagreb, 27. septembra. (Izv.) Snoči se je vrnil v Zagreb iz Zeneve Stjepan Radić. Do Jesenic mu je šel nasproti inž. Košutić, v Ljubljani pa se mu je pridružil minister Pucelj. Inž. Košutić je informiral Radića o sedanjem političnem položaju. V Zagreb je dopel Radić precej nezadovoljen in ni hotel dati časnikarjem nikakih izjav. To dejstvo se mnogo komentira in je videti, da položaj za Radića ni najpovoljniji. Danes je imel Radić sestanek s svojimi političnimi prijatelji, s katerimi se je posvetoval o političnem položaju.

Pregled tovarne za vojne potrebe v Kragujevcu.

Belgrad, 27. sept. (Izv.) Fin. odbor je v nedeljo in ponedeljek obiskal tovarno za vojaško municijo in vojaške potrebe v Kragujevcu. Upravnik general Živojin Tresibašić je na licu mesta podal jasno sliko o vsem ogromnem aparatu ter sedanjem delu in načrtih za bodoče. Člani odbora so si ogledali v nedeljo vse stavbe, v ponedeljek pa jim je general razkazal, kako se v tovarni izdelujejo predmeti. Tovarna in pirotehnični oddelek sta v polnem obratu. V nedeljo popoldne so si pod generalovim vodstvom ogledali člani odbora priprave za aeroplanske tovarne v Kraljevem.

V tovarniških prostorih so se vršile dve seji, na katerih so člani fin. odbora razpravljali o kreditih za to tovarno. Iz podrobnih upravnikovih pojasnil so mogli člani uvideti, da se v tem zavodu dela zelo intenzivno. Jugosl. klub sta zastopala škulj in Zebot. V zavodu je zaposlenih 3000 delavcev med njimi 50 Slovencev, posebno obrtnikov. Ko se bo otvoril obrat v novih stavbah, se bo zaposlilo do 5000 delavcev.

VII. profesorski kongres.

Belgrad, 27. septembra. (Izv.) Včeraj se je otvoril VII. profesorski kongres, katerega se je udeležilo okrog 500 profesorjev. Kongres je otvoril predsednik centralne uprave profesor Živanović. Kongres je poslal kralju brzoglavni pozdrav. Kongresa se je udeležil prosvetni minister Miša Trifunović. Na dnevnem redu so poročila o delu uprave.

Znižanje cene živinske soli.

Belgrad, 27. sept. (Izv.) 25 vagonov živinske soli za Slovenijo se ne bo nabavilo v inozemstvu, ampak v Bosni iz rudnika Kreka. Na mnoge prošnje gospodarskih korporacij, posebno kmetijskih podružnic, se je znižala cena živinske soli od 1.95 na 1.50 Din, to je za 45 par pri kg. Minister Pucelj ima pri tem toliko zaslug, da je podpisal akt, s katerim se obveščajo veliki župani in gospodarske korporacije, da bo živinska sol na razpolago. Če

Pred novo grupacijo evropskih držav.

Evropska javnost je zopet zainteresirana po dveh važnih dogodkih v zunanji politiki. Veliko pozornost je na eni strani vzbudilo dejstvo, da sta se zastopnika Francije in Nemčije, gg. Briand in Stresemann sešla v francoski vasiči Thoiry ob švicarski meji ter se več kot dve uri zaupno pogovarjala. To bi pomenilo popoln preokret v francosko-nemških odnosih. Na drugi strani pa je Mussolini naznanil, da je Italija navezana na Anglijo. Italijanske politike cilj je, iti ob strani Anglije ter izolirati Francijo ter izpodrinuti njen vpliv v Sredozemskem morju in v Orientu. Francija je brez dvoma čutila to tendenco svojih obeh zaveznikov ter išče prilike in možnosti, najprvo spozumeti se in nato zvežati z Nemčijo ter tako ustvariti v kontinentalni Evropi skupno z državami Male Entente silo, ki bo izločila v Evropi in angleški in laški vpliv. To tendenco je Briand s sestankom v Thoiry-ju naznačil ter s tem posebno razburil italijansko javnost.

Dejstvo je, da se Francija in Nemčija dogovarjate in pogajate. Kak obseg imajo ta pogajanja in dogovori, ni mogoče trditi, ker se take reči ne obešajo na veliki zvoni. Francoski publicist Jules Sauerwein je v holandskem »Telegrafu« priobčil o teh pogajanjih članek, ki vsebuje med drugim tele zanimivosti:

»Stojimo ne samo pred sklepom sedmoročnega pakta, ampak tudi pred novimi pogajanjmi za kartel premoga in železa. Vrh tega bi se skoraj imeli podpisati sporazum obeh držav o kemični industriji. Gospodarski cilj teh pogajanj je pa seveda mnogo večji in važnejši. Če se doseže gospodarski sporazum, imamo vse pogoje za ustvarjanje zapadno-evropskega Industrijskega bloka, s katerim se bodo lahko združili francosko-nemški politični in vojaški sporazumi. To pa pomeni ustvarjanje nove evropske kontinentalne sile, ki bo važen element v evropski politiki. Ta nova politika ne bo ustvarjala nobene novega imperializma, ampak bo v Evropi dala življenje političnemu in industrijskemu kartelu, ki bo najboljša garancija za mir in blagostanje kontinenta. Potem ne bo več govora o križarski vojski proti sovjetski Rusiji. Ko se bo sovjetska Rusija videla pred tem blokom, bo prisiljena, svoj sistem tako preurediti, da bo omogočeno rusko sodelovanje v življenju Evrope. — Avstrija bo v tej kombinaciji imela svojo vlogo, ne da bi bilo treba sprožiti vprašanje priključitve.

Sauerwein vprašanju priključitve Avstrije Nemčiji ne dodaja važnosti, oziroma negira, da bi kdo ne to mislil. Drugače sodi Italija. Turinska »Stampa« od nedelje prinaša alarmanten članek svojega dunajskega dopisnika o nevarnosti priključitve. Pravi, da Avstrija nima glave, ker Dunaj je v rokah socialdemokratov, ki province nimajo za seboj. Za to avstrijska provinca iz nacionalnih razlogov teži k Berlinu. Pravi: »Italija ima na svojih mejah skoro milijon Nemcev, ki bi vsak čas mogli udariti čez mejo na Brennerju in na Jadranu. Pri tem bi Nemčija — Franciji na ljubo — bila bolj obzirna do Jugoslavije, ko bi ji popravila mejo od Triglava do morja ter dobila njeno prijateljstvo.« Nato poudarja, da se pripravljaja pot za izboljšanje odnosov z Madjarsko in med Nemčijo in Češkoslovaško ter končuje: »Radi tega ne preostaja Italiji nič drugega kakor čim tesnejši sporazum z Anglijo, ki mora v lastnem interesu iskati protiuteži francosko-nemškemu bloku, kateri pomeni za angleško svetovno gospodarstvo največjo nevarnost.«

Londonski »Daily Telegraph« pa poroča iz Rima, da se zelo dela na tem, da bi se Chamberlain in Mussolini čimprej sešla. Očividno je poročilo angleškega lista od prvih krogov rimske diplomacije »inspirirano«. Sestanku med Briandom in Stresemannom se pripisuje največja važnost ter se odkrito poudarja, da je treba računati s priključitvijo Avstrije Nemčiji. »Če se Avstrija priključi Nemčiji, pomeni to za Francijo priključitev 7 milijonov Nemcev Nemčiji. Za Italijo pa pomeni to, da nima več za soseda 7 milijonov Avstrijcev, ampak 72 milijonov, in pa da so se meje Nemčije premaknile od Bavorske na Brenner.« Članek izraža možnost, da bi bilo pričakovati, da bi Francija, skupaj s Poljsko in Češkoslovaško, Italijo v tej točki podpirala. Dodaja pa: »Če pa nastane nov načrt v sporazumu med Nemčijo in Francijo, bo pa s tem izpodkopan eden temeljnih kamnov italijanske politike. V tem slučaju bo seveda Italija od svoje strani vpoštevala možnost nove grupacije.«

Kakor poročajo angleški listi, je mogoče, da se Mussolini in Chamberlain sestane ta že ta teden v nekem italijanskem pristanišču. Znamenje, da hočeta prehiteti Brianda, ki mu doma z nacionalistično propagando hočeta preprečiti njegov načrt. Vsekakor se je Evropa začela na novo orijentirati. Iz prijateljev postajajo nasprotniki, včerajšnji sovražniki pa morda jutrišnji zavezniki.

Čeravno nam je za sedaj treba biti še nekoliko rezerviranim v pričakovanju glede uspehov teh načrtov, vendar moramo priznati, da bi uresničitev načrta, ki se pripisuje Briandu in Stresemannu, pomenila udeležitev Napoleonovega kontinentalnega bloka, ki si

bi bil Kelemina na Puceljevem mestu; bi tudi moral podpisati tak akt.

Zrakoplovni dan v Zagreb.

Zagreb, 27. septembra. (Izv.) Včeraj se je vršil v Zagrebu prvi zrakoplovni dan. Francoski pilot Greanveaud je delal razne akrobatske spretnosti v zraku. Končno se je spustil s padalnim dežnikom na zemljo. Jugoslovanski poročnik Anton Šimunović iz Bjelovara se je iz višine 1500 m spustil s padalnim dežnikom na tla. Poročnik je lepo priletel na tla, čeprav ga je veter nekoliko vnesel stran od letališča. Šimunović je imel ob začetku smrtonovarno nesrečo. Le svoji prisotnosti duha se ima zahvaliti za življenje. Čim se je namreč spustil iz aeroplana na tla s padalom, se mu je utrgal pas, s katerim je bil privezan na padalo. Hitro je pograbil za rob padala in s rokami držeč se za padalo, je pričel padati na tla. Na letališču je bilo nad 20.000 ljudi.

OBISK NAŠE KRALJEVE RODBINE V RIMU

Rim, 27. sept. (Izv.) Listi poročajo, da bo v aprilu obiskala Rim jugoslovanska kraljevska dvojica in da bo italijanski kralj nato v maju potoval v Belgrad in Bukarešto.

POLET NAŠIH LETALCEV NA POLJSKO.

Praga, 27. sept. (Izv.) Jugoslovanska letalska eskadrija, ki je morala vsled nesreče v Pragi nadaljevanje svojega poleta po državah Male antante odložiti, je dobila ukaz, da pot nadaljuje. Štiri letala so odletela v smeri proti Varšavi.

KARDINAL TOUCHET UMRL.

Pariz, 27. sept. (Izv.) Škof orleanski kardinal Touchet je umrl star 78 let. Kardinal Touchet je bil eden najboljših cerkvenih govornikov cele Francije. On ima največ zaslug, da je Devica Orleanska dosegla čast oltarja.

POLJSKA VLADNA KRIZA.

Varšava, 27. sept. (Izv.) Nenaden prihod maršala Pilsudskega je pomagal toliko, da je vlada dobila še proračunski provizorij za zadnje četrtletje. Takoj nato pa sta dobila notranji in prosvetni minister vendarle nezaupnico. Vprašanje je sedaj ali bo Pilsudski skušal rešiti krizo s parlamentarno vlado in povzročil, da dobi mandat za sestavo vlade zopet Bartel ali kak drug človek sedanjega režima, ali si bo treba pomagati z uradniško vlado, ki bo samo izvedla volite. Gotovo je, da razpust sejnja mora neposredno slediti, ker delovne večine ne bo mogoče več upostaviti.

PRED SESTANKOM CHAMBERLAIN-MUSSOLINI.

Rim, 27. sept. (Izv.) Fašistovski časopisje in agenture izrabljajo sestanek Chamberlain-Mussolini v kričevo reklamo. Pišejo o prijateljski pogodbi med Italijo in Anglijo, ki bi zgradila veliko intimnejše vezi med tema državama, kot pa so dosedanje pogodbe Italije s sosednimi državami. V tej pogodbi naj bi si Italija in Anglija razdelili interesne sfere v vsej evropski politiki. Italija mora namreč računati s francosko-nemškim sporazumom, ki bi pritegnil tudi Poljsko in države Male antante. Za ta slučaj mora Italija iskati novih zvez.

ga je ta genialni politik in vojak zamislil pred več ko sto leti. Kakor je Napoleonova zamisel kontinentalnega protiangliškega bloka temeljila na gospodarski potrebi tedanje Evrope, tako je tudi sedanji načrt podlaga: gospodarska vzajemna pomoč Francije, Nemčije in zaveznih držav. Napoleon je hotel izvesti svoj načrt s tem, da bi pod svojim vodstvom združil evropske države v gospodarsko enoto. Bil je za to prešibak. Francosko-nemški blok pa bi štel nad 100 milijonov ljudi, države z najboljšim vojaštvom, z najboljšimi financami in industrijskimi silami. Na vsak način bi ustvarilev takega bloka pomenila prelom vseh tradicij v evropski politiki zadnjih 100 let, pomenila bi popolnoma novo orientacijo Evrope.

Volivni rezultati v industrijskem odseku.

V prvi kategoriji prodrli lista Zveze industrijcev, v drugi in tretji Jelačin-Ogrinova lista, v četrti SDS.

Včeraj se je pričel skrutinij industrijskih glasov.

V prvi kategoriji je bilo oddanih 43 glasov in so bili izvoljeni oficialni kandidati Zveze industrijcev.

Izvoljeni člani:

Rihard Skubec	43 glasov
Avgust Westen	39 "
Avgust Praprotnik	28 "
Anton Krejči	42 "

Izvoljeni namestniki:

Ing. Klinar	43 glasov
Josip Rosenberg	36 "
J. Gorišek	43 "
Peter Kozina	24 "

Druška kategorija je naša:
Dobili so kot člani:

Dražotin Hribar	173 glasov
Konrad Golobranc	88 "
Josip Lenarčič	173 "
Geza Hartner	87 "

kot namestniki:

Ing. Šuklje	123 glasov
Franc Vehovar	87 "
Anton Kafjež	149 "
Rupert Pivec	87 "

Lista Zveze industrijcev, ki je bila identična z listo SDS, je v tej kategoriji propadla. Tretja kategorija je naša.

Izvoljeni člani so:

Fran Bonač	88 glasov
Fran Lahovnik	51 "
Peter Kozina	45 "
Julij Glaser	85 "

Izvoljeni namestniki:

Vinko Rešman	44 glasov
Hinko Pogačnik	66 "
Franc Ravnikar	68 "
Paul Pirich	44 "

Listi Zveze industrijcev ter SDS sta v tej kategoriji propadli.

V četrti kategoriji je bilo oddanih 50 glasov. Prodrli so kandidati SDS:

Ivan Rebek	30 glasov
Dr. Rekar	30 "
Robert Diehl	30 "
Franc Sirc	28 "

Namestniki:

Adolf Ribnikar	29 glasov
Jakob Zdravec	27 "
Emil Lajovic	25 "
Viktor Glaser	23 "

Za oficialno listo Zveze industrijcev ni glasoval nihče. Naša lista je ostala z 8—10 glasovi v manjšini.

Belgijski katoliki — njih položaj in stališče do Društva narodov.

(Od našega posebnega poročevalca.)

Zeneva, 25. septembra 1926.

G. Fr. van Canwelaert, znani voditelj katoliških Flamcev in šef krščansko-demokratskih poslancev v belgijskem parlamentu, se je tudi letos nahajal v Zenevi in kot delegat belgijske države zelo aktivno sodeloval v Društvu narodov. Rojen l. 1880. kot sin kmetijskih starišev se je po končani srednji šoli posvetil študiju filozofije na vseučilišču v Louvainu pod vodstvom pokojnega velikega kardinala Merciera, takrat ravnatelja »Instituta za filozofijo«. Kot visokošolec je bil ob enem dve leti osebni tajnik kardinala. Ko je položil doktorat filozofije je študiral najprej medicino na vseučilišču v Louvainu, nato pa eksperimentalno psihologijo na univerzah v Lipskem in v Monakovem. Poklican za izrednega profesorja na znani univerzi v Fribourgu v Švici je tam ostal do l. 1910, ko je bil prvič izvoljen za poslanca v Antwerpnu. Kot poslanec se je ponovno vpisal na pravni fakulteti v Louvainu in doktoriral. V l. 1921. je bil izvoljen za župana v Antwerpnu in je to še vedno. Kot poslanec se je v svoji politični karieri kmalu odlikoval in je duševni vodja krščansko-demokratskega pokreta v Belgiji. V poslanski zbornici je od pričetka vojne do danes predsednik kluba flamskih katoliških poslancev, ki imajo v skupini katoliških poslancev večino. Poleg sreče v politiki je tudi srečen oče devetih otrok. Je izredno ljubezniv, fin in iskren gospod, visoke postave, lepe zunanosti z imponantno črno dolgo brado.

Naprošen od našega dopisnika, da napiše za »Slovenca« kaj o razmerah, v katerih živijo belgijski katoliki in kako oni sodijo o Društvu naroda, se je rad odzval in dal sledeče izjave:

Položaj katoliške stranke je ostal prevladujoč v Belgiji, dasiravno številno sedaj ni tako močna v naših obeh zakonodajnih zbornicah, kakor je bila pred vojno. Skozi neprestano trideset let je pred vojno katoliška stranka v obeh naših zbornicah, to je v senatu in v poslanski zbornici, imela absolutno večino. Po vojni ni mogla nobena stranka prevzeti državne politike v svoje roke brez ali pa proti katoliški stranki. Vse vlade dosedaj so bile koalicijske, predsedniki vlad pa so bili vedno od katoliške stranke.

Malo številčno nazadovanje moje stranke je zakrivila deloma reforma volivnega zakona, deloma pa moralni in verski preobrat, ki ga je povzročila svetovna vojna. Slično nemškemu centru je tudi naša stranka pretrpela in srečno prebrodila močne notranje krize. Naša preosnova pa je sedaj tako napredovala, da nam daje najlepše izgled v bodočnosti. Modremu delovanju na socialnem polju in vztrajnemu delovanju naših socialnih ustanov se imamo zahvaliti, da katoliška ideja dnevno pridobiva na pomenu in vplivu. Zveza katoliških poljedelcev, ki ima svoj sedež v Louvainu, je najmočnejša socialna organizacija v moji domovini.

Po vojni so katoliki zelo pridobili na vplivu pri upravljanju v naših velikih mestih. Njihovo zastopstvo v mestnih svetih je mnogo večje, odkar je vpeljan proporcionalni volivni sistem in ženska volivna pravica. Ta mešani sistem administrativne uprave je pokazal najlepše rezultate na polju prosvetne in socialne strpnosti.

Stališče belgijskih katolikov napram Društvu narodov se ne razlikuje od stališča, ki ga zavzemajo napram njej ostali naši državljani. Smatramo Društvo narodov za institucijo, ki je nad vse spasonosna za svetovni mir in kot neobhodno potreben organ za globoke reforme, h katerim utegne bližnja bodočnost prisiliti ves svet in še prav posebno našo staro Evropo tako na gospodarskem, umstvenem, socialnem kakor tudi na političnem polju.

Belgija zaupa v delovanje Društva narodov. Pripravljena je dati mu, v kolikor ji to dopuščajo skromne moči, svojo iskreno in aktivno podporo.

I. panevropski kongres.

I.

Na Dunaju, septembra 1926.

»Slovenec« je že poročal, da bo od 3. do 6. oktobra t. l. na Dunaju prvi panevropski kongres; podal je svojim čitateljem tudi glavne točke programa tega velikopoteznega gibanja.

Pred dnevi je bil v hotelu Imperial na Ringu sestanek domačih in tujih novinarjev, katerim je voditelj tega gibanja grof dr. Coudenhove-Kalergi na kratko podal sliko sedanjega stanja tega velikega vprašanja in dajal pojasnila na mnoga vprašanja iz vrst poslušalcev.

Častno predsedstvo so prevzeli: češkoslovaški zunanji minister dr. Edvard Beneš, bivši francoski ministrski predsednik Joseph Caillaux, predsednik nemškega Reichstaga Paul Loebe, bivši grški poslanik in zastopnik v Društvu narodov Nicola Politis, bivši avstr. kancelar dr. Ign. Seipel, bivši italijanski zunanji minister Carlo Sforza; dejanski predsednik pa bo dr. Coudenhove-Kalergi.

Spred kongresa je naslednji:

V nedeljo, 3. oktobra: ob 10.30 slavnostna otvoritev kongresa pod predsedstvom predsednika avstr. odbora dr. Ign. Seipla. Govorili bodo zastopniki raznih držav; doslej so prijavljeni: Loebe, Jos. Bartholomy, Anglež A. Watts, Nicola Politis, Georg Lukacs, Čeh Vaclav Schuster (preds. č. odbora), C. R. Pusta, Ivan Šišmanov, N. Klimas.

Ob 4.30 popoldne sprejem gostov pri mestnem županu v Rathausu.

Ob 7 zvečer politično zborovanje pod predsedstvom dr. Coudenhove-Kalergija. Govorniki so: Nicola Politis: Panevropa in Družba narodov; A. Watts (London): Anglija in Panevropa; Aleks. Alvarez (Chile): Panamerika in Panevropa; Frederic H. Aallen (New York): U. S. A. in Panevropa; Rudolf Goldscheid (Dunaj): Panevropa in mir; Camillo Morocutti: Panevropa in vprašanje manjšin; Paul Goehre (Nemčija): Panevropa in socializem. — Govorili bodo še: senator W. Medinger (Praga), državni poslanec dr. Mittelmann (Berlin), Francesco Nitti (Pariz), pl. Gratz (Budimpešta), dr. Josip Vilfan (Trst), prof. Bruno Kafke (Praga).

V ponedeljek, 4. oktobra, gospodarsko zborovanje, ki ga prične poročevalec Francis Delaisi (Pariz), soporočevalec bo Jul. Wolff (Berlin); govorniki: Elemer Hantos (Budimpešta), Kornel Spodola (Bratislava), George Bernhard (Berlin), prof. Vaubery (Budimpešta), dr. Uhlig (Karlove var), dr. Cohen-Reuss (Berlin), Bronislav Hubermann (Varšava).

Ob 3 popoldne seje komisij v Hofburgu; ob 7.30 sprejem gostov pri kancelarju avstr. zvezne republike v Schönbrunnu.

V torek, 5. oktobra: ob 10 dopoldne seje komisij; ob 7 zvečer duševno zborovanje. Govorniki: Emil Ludwig; Goethe kot Evro-

pejec; Kurt Hiller: Problem duševne aristokracije; R. N. Coudenhove-Kalergi: Evropski duh; Rich. Knenger: Katoličanstvo in evropejstvo; Anita Augsburg; Zena in Panevropa; Harry D. Gideonse (Holandija); Panevropa in mlada generacija.

Sreda, 6. oktobra: ob 10 dopoldne čitanje in sprejem resolucij; sklep kongresa. — Ob 8 zvečer slavnostna večerja.

Ze gornja imena udeležnikov in ves spored kongresa nam pričajo o krepkih koreninah, ki jih je poglano to gibanje v samih treh letih, dokazujejo mogočno razširjenost te ideje med narodi starega in novega sveta.

Tudi Jugoslavija bo zastopana na tem kongresu, kajti došlo je že nekaj prtljav iz Slovenije. Tudi naša narodna manjšina bo imela svojoega odličnega zastopnika.

Ideja Panevropske ali Združenih držav Evrope mora imeti silno privlačno silo, ako ima v tako kratki dobi treh let že toliko in tako odličnih pristašev, ki vodijo že zdaj usodo raznih narodov in držav.

Glavna misel je: nikdar več vojne! Vsa Evropa bo še dolgo trpela na strašnih posledicah poslednje velike vojne. Pogled nazaj na to vojno pretresa mozeg vsakega človekoljuba in vzbuja le en sam občutek: nikoli več kaj takega! Toda količkaj jasnejši pogled v možnost bodoče vojne nas mora pretresti z obupno grozo, kajti ta bo še neprijetno strašnejša od poslednje in posledice bi bile tako usodopolne za mnoge države in narode, da nadkrilijo vsako današnje ugibanje. Kdor bi l. 1914. izustil le približno tak konec vojne, kakršen je res bil, kdor bi bil prerokoval pogin treh cesarstev, padec vseh nemških dinastij, padec mogočnih Habsburgov, tragični konec Romanovičev, kdor bi narisal le približno današnji zemljevid, tega bi brez usmiljenja obesili. V posebno srečnem slučaju bi ga zaprli v norišnico. Ljudje so delali primere z l. 1870. ali z rusko-turško vojno in so si grozote svetovne vojne še potencialni, toda resničnost je vse še stokrat prekosila. Prav tako bi šepala primera kake bodoče vojne z zadnjo. Treba si zapomniti, da noben oborožen konflikt ne ostane lokalizovan, marveč da vzbudi svetovni požar, v katerem pojde za življenje ali smrt celih narodov. V izbiri sredstev ne bo nikakega ozira na sklenjene določbe ali pogodbe; brez pardona in brez trohe človečanskih čustev! Prihodnja vojna bi bila vojna — strupenih plinov, ki n. pr. čez noč zadušijo zadnjega človeka in zadnjo podgano v Parizu! Najbolj varni bodo vojaki na fronti, gorje velikim mestom v zaledju in tudi daleč za njim! Nemčija in Rusija sta v posesti najbolj grozljivih morilnih sredstev te vrste, pa tudi druge države jih seveda imajo. Mors tua — vita mea, in to bi šlo do iztrebljenja sovrážnega naroda! Sovražnika se napravi neškodljivega edino na dva načina: da ga ubiješ ali pa da se z njim za večno spriznaš. To bo načelo za bodočo vojno!

In zopet je popolnoma gotovo, da bi bil bodoči zemljevid od kraja spremenjen. Kdo bi se upal tu kaj prerokovati? Toliko pa je gotovo, da bi izginile razne države, najhujša pa bi bile prizadete ravno majhne.

Panevropski program je našel obliko, da prepreči tako katastrofo, kajti odpravlja vzroke za vsako opravičeno vojno in ustvarja forum, ki vsak spor reši, ter ima avtoriteto, da svojo sodbo tudi uveljavi.

Panevropski program obsega troje temeljnih točk:

1. Garancijski pakt med vsemi 26 državami Evrope. Ze doslej imamo nešteto garancijskih paktov med raznimi državami. Treba je le malo dobre volje, da se ti pakti združijo v enega samega med vsemi državami Evrope (izvzemši Anglije in Rusije, ki sta svetovna kontinenta vsak zase). Sedanji položaj se priznava, sedanje državne meje naj bi bile po medsebojnem paktu zagotovljene, — a za vse spore se postavi obilgato razsodišče.

2. Panevropski program naglašja, da dokler so v Evropi tlačeni narodi, ne bo miru, bodo vojne neizogibne. To je in ostane največji povod za nove vojne. Ker pa je treba vojne za vsako ceno preprečiti, tedaj je treba korenito rešiti vprašanje narodnih manjšin po švicarskem vzorcu: vsaka narodnost ima pravico do svojih šol, do polne veljave svojega jezika v vsem javnem življenju, do svojega kulturnega razmaha in vse to pod zaščito panevropskega zakona.

Naravno torej, da so se oklenili tega gibanja posebno tlačeni narodi, kajti ni je sile, ki bi jim nudila več jamstva za obstanek in kulturni napredek.

3. Druga velika nevarnost za vojne so — gospodarski interesi, so take politične meje, ki so ob enem barikade proti razvoju gospodarstva, industrije, blagostanja. Zato je te meje takorekoč odpraviti s carinsko unijo ali sploh odpravo carin, kakor je to storilo 46 držav Združenih držav severne Amerike. Tudi tam so bile razmere silno različne: popolnoma agrarne, mešane in docela industrijalizirane države. In vendar so odpravili carinske meje popolnoma, in uspeh je izvrsten.

Z garancijskim paktom, carinsko unijo in varstvom narodnih manjšin postanejo sedanje meje takorekoč iluzorne, kakor da jih ni v najbolj perečih težnjah narodov.

O Panevropi je že obsežna literatura. Morda podam še nekaj glavnih misli in naukov odličnih voditeljev in pristašev Panevropske.

G. H.

Dr. C.:

Nemško šolsko vprašanje.

Berlin, septembra 1926.

Najtežje kulturno-politično vprašanje, ki se rešuje že pet let, je ostalo samo pri poskusih. A vendar zahteva nujne rešitve. Saj so med tem časom v posameznih deželah izšli pravi kulturno-bojni zakoni in saški socialisti so hoteli otvoriti v ljudski šoli Bismarckovo ero in je moralo govoriti že državno sodišče, ki je odločilo proti njim. Kje je vzrok zavlačevanja? Glavni je vtem, ker weimarske koalicije ni več, oziroma weimarski koalicijski stranki, socialisti in demokrati, ne poznate več tega fakta — konfesionalno, privatno šolo in pravico staršev, a Cerkev se ne umakne niti za milimeter. Takratna ustavna koalicija je bila največji dosedanji strankarski kompromis. Centrum je popustil socialnim demokratom v gospodarskih, a socialisti Centrumu v kulturnih vprašanjih, demokrati pa so tvorili prehod med obema strankama. Na drugi strani so sedaj posamezna krila v strankah, ki soglašajo s Centrumom, a niso dovolj močna, da bi prišlo do zakona. In težave pri sestavi kabineta sploh! Če je tudi možno, da se sestavi vlada z gospodarskim programom, in enotno smerjo v zunanji politiki, je enotna kulturna baza že več let izključena.

Centrum pravi: Če je kdaj, je treba sedaj nemški mladini močne, karakterne, versko-nravnne vzgoje, da bo sama nravno in versko dobro zasidrana, pomagala idealistično pri celokupni obnovi nemškega naroda. Ta pa ne gre več za oboževanjem meča in moči, ampak za spoštovanjem naravnih pravic in

prava sploh. Zato odklanjamo državni šolski monopol, zahtevamo svobodo pouka, naravno vzgojno pravico staršev in cerkve. Katoliki ostalih držav so doživeli v laizaciji šolstva le prebridke skušnje, preko katerih tudi mi ne moremo iti. Privatne šole pa so za katolike, ki bivajo raztreseno in v velikih manjšinah med protestanti, edina možnost verske vzgoje. Višje privatne šole pa ne zahtevamo samo za ženski, ampak tudi za moški naraščaj.

Čl. 146. ustave pravi, da se naj v območju občini ustanove na predlog vzgojiteljev šole njihove veroizpovedi oziroma svetovnega naziranja, v kolikor se ne bi s tem kršil redni pouk. Voljo vzgojiteljev je kolikor mogoče vpoštovati. — Trojno je spravil Centrum v ustavo v nadaljnjih določbah: enakopravnost konfesionalnih privatnih šol in pravico staršev. L. 1921. je vlada predložila prvi načrt državne ljudskošolskega zakona. Centrum je zavzel odklonilno stališče, ker se niso vpoštovale dovolj gornje ustavne določbe. Dne 25. marca l. 1922. so se začela kompromisna pogajanja. Centrum je predlagal formulacijo: Ljudske šole so ali skupne, ali konfesionalne, ali brezkonfesionalne. Socialni demokratje so šli proti weimarskemu kompromisu na načelno stališče socialne demokracije in tak načrt odklonili. Pogajanja z meščanskim blokom: nemško ljudsko in demokratsko stranko so rodila nov načrt, ki je pa vsled taktike demokratov pod vplivom socialnih demokratov postal zopet brezpredmeten. Legislativna perioda 1920—24 je ostala brez ljudskošolskega zakona.

Vlada je poleti l. 1925. pripravila nov načrt, v bistvu načrt nemške ljudske stranke. Karakteristična zani je bila kritika dr. Wirtha:

Gospoda pravi, da mora šola imeti brezpogojno značaj čiste državne šole. Povdarja ne samo nacionalizem, ampak tudi liberalizem. In v kolikor so se nemški nacionalci oddaljili od Locarna, se je nemška ljudska stranka oddaljila od krščanstva v ljudskošolskem zakonu. — Z načrtom tudi sedaj ni prišlo preko načrta.

In menda leži v predalih ministrstva za notranje zadeve nov načrt, ki pa ni znan.

Kaj sedaj? Kancler Marx, ki je sam specialist v ljudskošolskem vprašanju in načeljuje dejansko šolskim organizacijam, bo čakal razvoja in odklanja ljudsko glasovanje, ker je uspeh nesiguren. Poskusna mobilizacija v l. 1922. je sicer pokazala, da ima v katoliških škofijah 98 odstotkov prebivalstva, ki zahteva s Centrumom: Od naravnih in verskih pravic ne odstopite niti za milimeter! A potrebnih 20 milijonov glasov potom ljudskega glasovanja predvidevno ne bi bilo mogoče dobiti niti za predlog, niti proti, ker se ni mogoče zanesti na število vernih protestantov. Ali obstoja nevarnost novega kulturnega boja? Katoliciani se ga ne boje. Mednarodni položaj Nemčije ga nujno odklanja. A če bi tudi Nemčija postala v najkrajšem času svoj gospodar, si je Centrum v državi priporil stališče, iz katerega se brez skrajnega boja ne umakne. Politična moč katolicanov pa je tolika, da bi bilo Bismarckovo posnemanje obsojeno takoj na neuspeh, kar je priznalo tudi vodstvo nemških nacionalcev ob katoliškem shodu v Breslavi. Marx bo čakal na razčiščenje v strankah in na koalicijo, v kateri bo lahko uzakonil ustavne garancije. Polovičarstvo pa je za vedno izključeno.

Kaj se godi doma

Šhodi SLS

St. Jurij pod Kumom. V nedeljo 26. t. m. je imel poslanec Sušnik lepo uspeh shod v št. Jurju pod Kumom. Zbrala se je skupaj vsa župnija in z velikim odobravanjem sledila izvajanjem svojega poslanca. Poslanec in celemu Jugoslovanskemu klubu je bila soglasno izrečena zaupnica.

V Veržeju je bil v nedeljo, 26. septembra zbor SLS, na katerem je govoril poslanec dr. Hohnjec. Zborovanje, ki je bilo prav dobro obiskano, je zopet dokazalo, kako globoko je SLS zasidrana med našim narodom in kako veliko zaupanje uživa med vsemi sloji našega ljudstva širom Slovenije. Veržejski demokratje so povabili poslanca dr. Pivka, da je imel na predvečer v Veržeju svoje zborovanje. Na tem demokratskem zborovanju v soboto zvečer je bilo celih 15 poslušalcev, med njimi vsaj 6 pristašev SLS, ki so šli tje, da slišijo in sodijo.

Blagoslovljenje nove cerkve v Šiški.

3. oktober se nam hitro bliža. Bo pa ta dan dan velikega veselja ne samo za Šiško, marveč za vse, ki se bodo udeležili našega slavlja. Vsaj priprave, ki so v polnem teku, nam vsiljujejo to misel. Ako nam dobrotno nebo nakloni lepo vreme, bo za Šiškarje gotovo najbolj ganljivo slovo od zasluzne cerkve, od — barake. Prijatelji, pridite! Poslušajte se polovične vožnje po železnici. Zvečer se že lahko vračate domov.

Brezsrčna mati.

Neki M. v Mariboru je naznanil na policijski stražnici, da je njegova žena pretepla malega 21 mesecevega starega sinčka tako, da ima otrok resne poškodbe. Ko ji je mož to očitil, je pograbila kuhinjski nož ter se hotela vreči na njega. Komaj je z otrokom vred zbežal ter prosil policijsko pomoč. Doma ga je pričakovala žena s sekuro v roki. Njena tašča pa je bolj pogumna kot mož ter je vzela svoji snahi sekuro iz rok ter izročila to došlemu stražniku.

Agnostiran samomorilec.

Pretekli teden smo poročali o žalostnem koncu neznanega samomorilca, katerega so našli na Osojnici na Bledu. Pri prvi preiskavi, katero je izvršila komisija na licu mesta, niso našli nikakih podatkov, po katerih bi bilo mogoče ugotoviti njegovo identiteto. Šele naslednjega dne, ko se je izvršila obdukcija, so se enkrat pregledali mrtvečovo obleko. Našli so majhen ključ in listek garderobe železniške postaje v Zagrebu. Odgovarjala sta kovčku, kateri je že 20 dni ležal v garderobi. V kovčku so našli potni list pod imenom Viljem Linke, uradnik, rodom iz Egra na Češkoslovaškem. Kakor se domneva iz pisem, ki so jih tudi našli, je bil Linke oženjen in oče dveh otrok. V kovčku je bila tudi razna obleka, vredna približno 3000 dinarjev.

Grozen zločin

sta izvršila neka žena na Štajerskem s svojim ljubimcem nad svojim možem, ki sta ga pretaklo soboto umorila. V nedeljo zvečer so ju uklenjena prepeljali v celjske zapore. Podrobnejše podatke pričakujemo jutri.

Surovi roparski napad.

V nedeljo zvečer je stal delavec Anton P. na Tržaški cesti v Mariboru v družbi dveh tovarišev

ter se z njima pogovarjal. Nenadoma pride po cesti gruča pijanih delavcev, ki so se vračali s socialistične veselice na Teznu. Vsi, med njimi zlasti neki Josip K., so se vrgli na Antona P. in tovariše ter jih začeli surovo pretepati. Med pretepanjem zmanjkala P. srebrna ura in verižica, katero mu je eden od pretepačev izmaknil. Napad je povzročil splošno ogorčenje proti pijancem, ki se na slabih veseljah opijajo ter potem kažejo svojo surovost na javni cesti.

Zločinska kronika.

Pri Sv. Treh Kraljih je vlomil neki na videz znan postopač pri posestniku Jožetu Arniku. Vlomilec je razbil šipo na oknu in ga je odprl. Nato je vse prebrskal po stanovanju in si je nabral pri tem več moškega in ženskega perila, obleke in čevljev na zadrgo. Za popotnico si je vzel še hleb kruha in pa kos slanine in je zopet odšel skozi okno. — V Strmei pa je vlomil podoben ali pa isti lopov v hišo posestnika I. Vengusta. Tudi tam je nabral tat za okoli 1000 Din stare obleke in perila in je srečno odnesel pete. Sumijo, da je izvršil to tatvino neki cigan, ki se je potikal s svojo družico več dni po okolici in prosjačil, ona pa je pridno pre-rokovala lahkovernim ženskam in dekletom srečo in nesrečo bodočih dni. — K posestnici Mariji Pečolarjevi na Dobravi pri Prevaljah pa je prišel mlad možki in je prosil za delo. Žena ga je iz usmiljenja zaposlila, toda mesto da bi se fant izkazal hvaležnega s pridnim in poštenim delom, je četrto jutro izginil. S sabo pa je vzel več obleke in perila in pa nekaj jestvin in denarja. Mož je bil okoli 40 let star, izdal se je za Franceta Pirša iz Šmarji pri Jelšah, imel pa ni nobenih listin. Pustil je gospodinjji samo svojo staro zamazano obleko. — Podobno je plačala dobro s slabim posestniku Jerneju Bregarju v Čebinah pri Hotredu neka ciganka, ki je imela s sabo okrog 16 let starega dečka cigana. Cigana sta prosila za prenočišče, kar jima je usmiljeni gospodar tudi dovolil. Ta dva sta pa ukradla za zahvalo, ker drugega nista mogla odnesti, ker sta prekasno vstala, samo dveletnega domačega psa vrednega 250 Din. Ciganu pride pač vse prav in le težko odide od hiše, da bi česa ne odnesel. — V Bistri pri Vrhniki pa se je splazil v rok posestnika A. Galeta delavec Pavel Kovač iz Medvod, ki je bil tam zaposlen s čiščenjem občinskega ribnika. In premo-tilo ga je lepo vabljivo sadje v vrtu. Otresel je eno jabolano in pobral lepo sadje. Toda, ko je hotel s plenom pobegniti k svojim tovarišem, so ga na poti zasačili in naznanili policiji. — Pa tudi v Ljubljani beleži nedeljska kronika štiri prijavljene tatvine. Na Dolenjskem kolodvoru so nakladali na železniški voz pohištvo neke rodbine, ki se je izselila iz mesta. To priliko je porabil brezvesten lopov in je odnesel več moške in ženske obleke in perila boljše kvalitete in sicer kar za 10.000 Din. — Pri Pavli de Comelli na Zrinskega c. 3 je vlomil neznan tat v stanovanje in ji je odnesel iz nezaklenjene omare 470 Din. — Na Viču ob Tržaški cesti je obiskal neznan gost sadni vrt posestnice Marije Biharjeve in ji je otrešel eno hruško, ki je imela jako lepe hruške. Napravil je ženi približno 150 Din škode. — Na Resljevi cesti zraven plinarne je odnesel neznan ponočnjak poštni direktorji 50 Din vredno svetilko, ki je služila kot svarilno znamenje na cesti, preko katere kopljejo jarek za polaganje brzojavnega kabla. — Neznan lopov je odpeljal železniškemu zvižničniku Avgustu Čibeju možko kolo, znamke »Eskac, črno pleskano, vredno 2000 Din. — Izvršenih pa je bilo, posebno v nedeljo, še več manjših tatvin po hišah in vrtovih, katerih pa oškodovanci niti niso, češ, da se ne splača imeti sitnosti in pota, ker nazaj tak težko kaj dobe.

Slovinci v Italiji

Konec občinske avtonomije na Goriškem.

V nedeljo 26. t. m. so vsi župani na Goriškem predali občinsko upravo tako zvanim potestatam, t. j. občinskim načelnikom, ki jih imenuje notranje ministristvo. Na Tržaškem in v Istri se je to že davno zgodilo. Tako ne bo imelo Primorsko nobenega župana več. Župani so odpravljeni po novem zakonu tudi po vsej Italiji. Prvi zakon je pustil občinam z nad 5000 prebivalci župane, ne dolgo za tem pa je fašistovska vlada izdala drugega, ki sploh odpravlja ustanovo župana v vseh občinah. Novi zakon ni presenetil nikogar, ker je obče znano, da namerava fašistovska vlada izvesti svoj antidemokratski program do skrajnosti in uvesti popoln centralizem v državni upravi, ki pač najbolje odgovarja diktaturi; volitve pa predstavljajo prvo pridobitev demokratizma. Poleg tega je fašizem, oziroma fašistovska stranka sama zgrajena na popolnoma hierarhičnih načelih in vsled tega izključuje že v notranji organizaciji princip volitev. Fašistovski režim je pričel najprej z odpravo občinskih volitev, odprava političnih volitev, t. j. v poslansko zbornico bo sledila in menda v kratkem. Parlament se odpravi in na njegovo mesto pride zbornica predstavnikov strokovnih organizacij, ki so fašistovske.

Celo med Slovani na Primorskem naletiš na kratkovidne ljudi, ki nasprotujejo ustanovi potestata le radi tega, ker bo Italijan in bo pospeševal raznarodovanje; po njihovem mnenju so domače »politlične« razmere v občinah take, da občina sama ne more dati iz sebe občinskega sveta, ki bi bil zmožen upravljati občino. Zato je treba vladnega načelnika. To je tudi motivacija fašistovske

ga režima za odpravo občinskih svetov. Ljudje, ki tako mislijo, so se dali preslepiti od trenutnih razmer po vojni in pa od sistematične propagande režimskega tiska. Kaj pomeni izguba občinske avtonomije, je primorsko prebivalstvo silno čutilo že ob raztegnitvi italijanskega občinskega reda na primorske pokrajine. Občinski svet v smislu italijanskega občinskega zakona nima niti od daleč tiste kompetence in neodvisnosti od drugih upravnih organov kakor jih je imel po avstrijskem občinskem zakonu; saj mora vsak njegov sklep potrditi pokrajinski odbor, pri katerem ima tudi pretekli svojo besedo. Koliko hujši je sedaj prehod od župana, ki so si ga občani vendar sami volili, ki je bil človek iz njihove srede, ki je poznal domače razmere, ki je vedel, da pometejo z njim pri prvih volitvah, ako ne bo mož na svojem mestu — do potestata, ki bo tujec, fin gospod in vladni zastopnik in zaupnik!

Ako promatrano vso zadevo s politično-vzgojnega vidika, se nam prikažejo šele dalekosežne posledice novega občinskega reda. Prebivalstvo bo brezdvomno izgubilo vsako zanimanje in nato tudi vsak smisel za občinske in potem tudi sploh javne zadeve. Občan, ki nima pri občinskih zadevah nikake besede, se tudi ne bo brigal več zanje in postane apatičen, čisto pasiven predmet vladanja vladnega načelnika; tako odpada tudi velik del spodbude k splošnemu izobraževanju posameznika. Na isti pojav zadenemo, ako gremo od občine korak višje in pridemo do države. Kaj naj pričakujemo od državljanov, ki ne more s svojim glasom v državnozbornske volitve izraziti svoje volje in želje, ki jo ima do države, od državljanov, ki je zato tu, da se avtomatično pokori rimskemu diktatorju? Ali je kaj čudnega, če je

Enrilo
Splošno priljubljen
kavni nadomestek
okusen i cenen.
Dobiva se v vseh
dobro asortiranih
kolonijalnih trgovinah.

Najcenejše

otomane - žimnice
modroce - divane
in vsa v to stroko spadajoča dela dobavlja

Franc Jager

Kolodvorska ulica 27

Popravila se točno, solidno in najceneje izvrše.

v Italiji tako padlo politično življenje, če je zanimanje za javne zadeve pod ničlo, če politična in z njo tudi splošna izobrazba tako pada? Mesto intenzivnega dela, s katerim naj si državljani pribori višje mesto, ki mu gre po njegovi sposobnosti, imamo samo klečeplazenje za korita, ki ga spremlja hinavščina in ovađuštvo.

Škoda, ki jo je zadal fašizem primorskemu ljudstvu, ki je ob vsaki priliki pokazalo izredno politično zrelost, z vpeljavo potestata, je naravnost ogromna.

Koliko bodo potestati škodovali primorskemu ljudstvu v narodnem oziru, pa ni težko ugotoviti.

ZA HITREJŠO KOLONIZACIJO SLOVENSKEGA PRIMORJA.

»Piccolo« je pričel dva članka izpod istega peresa z naslovom »Italijansko življenje julijskih tujerodcev«. Clankar hoče dokazati, da ni življenje med Slovani na Primorskem, posebno visoko v gorah tako strašno kakor si ga predstavljajo Italijani z juga, ki se tresejo od strahu, da bi bili premeščeni na Kras ali v gore. Svoje trditve podkreplja clankar s konzufuznim popisom klimatskih, gospodarskih in deloma tudi kulturnih razmer na Primorskem. Za vsak del Primorske najde kako privlačno stvar: Kras je blizu Trsta, da lahko uradnik vsak hip steče v mesto po zabavo, Vipavska dolina ima milo podnebje kakor ostala Italija, v gorah poljejo čisti vetrovi, ki prijačo pljučim. Italijanski uradnik bi lahko dal iniciativo za boljše kultiviranje zemlje, gozdna milica bo skrbelo, da se bodo gozdi pravilneje sekali. »Slovinci so splošno skozinskož prežeti s konservativnim duhom, ki ni sposoben lastnih iniciativ; toda ta okolnost ne ovira, da se vzbudi v njih pozornost in z njo navezanost na onega, ki uči, ko slišijo pouk in vidijo zgled in dokaz praktične koristi bolj živahnih oblik življenja.« Italijanski podeželski stroji že prodirajo v deželo; »v tem oziru imamo z razpečavanjem naših strojev večjo srečo kakor Avstrija. Kajti kljub temu, da si je hotela Avstrija ustvariti dobro ime, je prav malo storila za poljedelski napredek primorskih krajev.« Clankar je poleg tega poln nasvetov uradnikom, kako se morajo obnašati med Slovinci, da si jih bodo lažje privlekli nase in s tem lažje asimilirali. Pobožna želja strankarja je pač ta, da bi zvalil globoko v primorsko deželo čim več italijanskega življa. Značilno je, da pri tem operira z Avstrijo; ne pove pa, kaj je Italija naredila za povzdigo primorske dežele. Pridemo, da je Avstrija več storila za nemške kraje kakor slovanske; pri vsem tem pa je še vedno veliko bolj pospeševala poljedelstvo in vinogradništvo na Primorskem kakor novi gospodarji. Pisec članka dobro pozna zadevo vojne odškodnine, o kateri je sam »Piccolo« pisal v prav nič pohvalnem smislu, ve tudi, kako se izterjujejo davki! Da so Slovenci konservativni? Pustite primorskim Slovincem svoboden razmah in protežirajte ga tako kakor vsakega Italijana, ki pride med Slovence, potem šele sodite o konservativnosti Primorcev!

UCITELJI, KI SO NA VRSTI.

Poročali smo že, da je prosvetni minister Fedele uvedel odpustno postopanje proti nekaterim slovenskim in hrvatskim učiteljem na podlagi zakona od decembra 1925. Med temi učitelji so: Zorn Emil, učitelj v Solkanu, Karla Srebernik, učiteljica v Ročinju, Ivanka Volarič, učiteljica v Gorjah, Ana Gerželj, učiteljica v Padineleu in Franc Mermolja, učitelj v Dobravljah; disciplinarno postopanje pa proti g. Paljku Leopoldu, učitelju v Lokavcu. V smislu zakona ima učitelj, proti kateremu se je uvedlo postopanje, pravico, da predloži vse dokaze o neutemeljenosti postopanja. Seveda je malo upanja, da se bo fašistovski minister oziral na dokaze slovenskega učiteljstva.

SPOMENIK NA SV. GABRIJELU.

V nedeljo bodo odkrili na Sv. Gabrijelu pri Gorici spomenik italijanskim vojakom, ki so dali svoje življenje za zasedbo te izredno važne strateške postojanke na soškem bojišču. Vojna kronika nam poroča, da je italijanska armada dne 27. septembra 1916 s svojimi arditii (prednje napadalne čete, organizirane po avstrijskem vzorcu »šturbataljonov«) navalila na Sv. Gabrijel. Po strašnem klanju, med katerim je padlo 400 arditov, se je Italijanom posrečilo zavzeti vrh 846. V nedeljo bo torej preteklo 10 let od tega dneva. Na tem vrhu bo postavljen obelisk z bronasto ploščo, v katero je vrezan ta le napis: »Arditom (držnim) domovine — padlim v imenu zmage — črni plameni (»fiamme nere«) pomeni arditite, ki nosijo tak znak) — ob 8. obletnici ustanovitve napadalnih čet.« Bronasta plošča s tem napisom je bila do sedaj vdrelana na vrhu Sv. Gabrijela v skalo. Obelisk v obliki piramide je izdelal goriški vojni prostovoljec Felice Cosselin-Covacich. — Italijani postavljajo svojim vojakom spomenike. Slovenskih fantov, ki so s svojo krvjo namočili slovensko zemljo ob Soči, se nihče ne spomni. Koliko slovenskih fantov počiva na Gabrijelu! Mar-

sikateri slovenski materi bo v nedeljo oko zarosilo. Koliko lažje bi ji bilo, da bi se tudi drugi spomnili njejnega sina, ki je vendar dal življenje za vse človeštvo, čeravno mu je potisnila v roko orožje nesrečna Avstrija. Ravno ta blaga misel je rodila že mnogo iniciativ, da bi se postavili vsaj v posameznih vaseh spomeniki padlim vojakom; »a zdi se, da italijanska oblastva ne grede prav nič rada na roko v tem oziru. Zakaj taka ozkosrčnost? Ako Italijani sodijo zadevo s tako strogo vojaškega stališča in še vedno delajo razliko med premaganci in zmaganci, bi vendar morali pomisliti, da veličastnost smrti vendar združuje tudi največje sovražnike. Na drugi strani so slovenski fantje, katerim bi radi Primorce postavili spomenik, sinovi staršev, ki so danes italijanski državljani. Neko-liko več občečlovečanskega čuta bi torej bilo v vsakem oziru na mestu.

SVETOLETNO ROMANJE NA PREM.

Na mali šmaren so na Prem priromali možje in fantje iz sosednjih župnij k svetoletni pobožnosti. Sv. leto je dalo pobudo zlasti za misijone. Zato je v ta namen imel g. Kalan, župnik s Knežaka, zvečer po Zdravi Mariji misijonski govor s skioptičnimi slikami. Isti dan zvečer in drugo jutro se je spovedovalo. Dne 9. septembra ob 7. uri je g. Simonič, župnik iz Brezovice, izžrpo pridigal o Kristusu Kralju. Med sv. mašo je okrog 300 mož in fantov skupno prejelo sv. obhajilo. Pobožnost za pridobitev svetoletnih odpustkov se je z dovoljenjem prevz. škofa z Reke vršila na ta način, da so šli romarji trikrat okrog cerkve in jo trikrat obiskali ter opravili molitve v namen sv. Očeta. Ob 10. uri je g. Kerhne, dekan iz Postojne, v globoko zamišljenem in jedrnatem govoru orisal vzor krščanskega moža in njegov visok poklic v družini. Med slovesno sv. mašo, ki jo je z asistenco opravil g. Kovačič, župnik košanski, je možki zbor iz Hrenovic mogočno povzdignil svečanost.

ITALIJANSKE PREDNJE STRAŽE NA MEJI.

»Ko človek sreča eno izmed teh bitij in vidi ne daleč šotorišče alpinec med vojnim pokopališčem in kakim otroškim vrtcem, se mu prikaže vojak in učiteljica v isti vrsti kot prednja straža ob meji domovine.« Tako zaključuje »Piccolo« dolg članek »Med prvimi razredi ljudske šole in otroškimi zavetišči osvobodene Italije na meji domovine.« Iz naslova je razvidno, da govori clankar o prvih razredih ljudskih šol in italijanskih otroških vrtcih, ki jih je prirejalo poitalijančevalno društvo »Dante Alighieric« po vsem Primorskem. Studija o prvih razredih ljudske šole sledi fantku od trenutka, ko zapusti očetov prag tja do šole in nazaj, ko ga srečna mamica sprejme v svoje naročje. Uboga mamica, ki mora izročiti otroka drugim v roke. Sicer naj bo brez skrbi; učiteljica bo znala nadomestiti mamico, saj je pričela svojo karijero daleč iz mesta, tam gori v rovtah, v otroških vrtcih »Dante Alighieric«, kjer je bila sama z otroci in jim bila prava mamica. Clankarja srečaš nenadoma visoko v gorah, v melanholičnih Ukvah, kjer se razgovarja z nekim profesorjem in učiteljico, ki mu razkazuje otroški vrtec družbe »Dante Alighieric.« Inteligentni so — pravi učiteljica in pogladi prvega otroka. »Učijo se lahko in radi hodijo v šolo. V začetku je precej težko. V italijansko moram prestavljati vsako besedo. A naučijo se vendar. Poetizje, malo petja, kako malo delce. Pet ur na dan, zjutraj in zvečer.« Malčki od 4 do 5 let vstanejo, pozdravijo po rimljansko in zapojejo:

Stamo i vispi e gai bimbeffi
Dell' Asilo di Valbruna
Nella lmpida mattina
Imitiamo gli uccelletti...

Zivahni in veseli dečki smo iz zavetišča v Ukvah in v jasnem jutru posnemamo ptičke... »V petih mesecih so se naučili italijansko govoriti, vse razumejo.« Profesorju zarosi oko... Res, pravi profesor, pravi vzgojitelj bi se moral zjokati nad tako vgojo. Ali ni prav zapisal Anglež Stephens v nekem angleškem listu v svojem članku o razmerah na Južnem Tirolskem, kjer pravi o italijanski šoli na Tirolskem: »Poštena učiteljica, ki je navdušena vzgojiteljica, odloži svoje delo, steče vsa solzna k podestatu in ga prosi, naj jo pošlje v Turin ali Benetke.« Ubogi otroci morajo res posnemati ptičke... Tudi Mr. Stephens pravi, da ponavljajo otroci italijanski glas za glasom kakor papige...

Popolna zmaga v vseh kategorijah

tako za damske plašče, površnike, raglane, zimске suknje, obleke, gre izbornim in cenenim izdelkom
trvdke

DRAGO SCHWAB — LJUBLJANA.

Dnevne novice

★ Slavska banka. V zadevi predkonkurza »Slavske banke« se je včeraj vršil pri zagrebškem sodišču prvi natečaj. Sodišče je dovolilo »Slavske banke« 14 dnevni rok predložiti bilanco.

★ Veliki župan dr. Baltič danes v torek ne bo sprejemal strank.

★ Spremembe v slovenski franciškanski provinciji. Na definitivnem sestanku v Ljubljani dne 13. septembra 1926 so se izvršile sledeče spremembe: Ljubljana: P. Dominik Nabernik, provincijalni tajnik in magister klerikov bogoslovcev; Dr. P. Hugo Bren, lektor bogoslovja. Novo mesto: P. Valerijan Landergott, gvardijan, P. Alfonz Furlan, P. Ferdinand Zajec, organist. Kamnik: P. Matej Vidmar, katehet in Mekinjah in organist. Nazaret: P. Vladimir Bobek. Brežice: P. Maks Brelih. Maribor: P. Ciril Bračko. Sv. Trojica: P. Dionizij Dušej, gvardijan, P. Albert Pirc. Brezje: P. Jožef Aljančič. Vič: P. Atanazij Aussec.

★ Proga Rogatec—Krapina. Posebna komisija prometnega ministrstva je dovršila pregled trase za prog Rogatec—Krapina. Projektirana trasa je dolga 14 in pol km ter so gradbeni stroški projektirani na 28 milijonov dinarjev.

★ Imenovanja katechetov na novo razpisanih mestih v Trbovljah in Hrastniku so se že izvršila, kakor doznamo iz verodostojnega vira, in sicer je nastavljen v Trbovljah g. Lasbacher Jožef in v Hrastniku g. Miroslav Ratej.

★ Poroka. Včeraj se je poročil v št. Martinu pri Slovenjgradcu prof. g. Ivan Prijatelj, podpredsednik Prosvetne zveze v Mariboru z gđc. Kristino Rotovnikovo, hčerko iz ugledne hiše Rotovnikove, tajnico osrednjih deklinskih zvez. Poročal je monsignor prof. dr. S. Vreže, ki je pred leti poročal tudi starše nevestine. Novoporočencema naše najiskrenejše častitke.

★ Prošnja. Vse one, ki prejemajo naše okrožnice, kar najvljudneje naprošamo, da jih blagohotno uvažujejo in nam jih ne vračajo ter po možnosti ugrade njih vsebini. S tem stori vsakdo dobro delo in s tem pomaga nam najbednejšim slepim. — Odbor Podpornega društva slepih, Ljubljana, Wolfova 12.

★ Cvetiča jablana. V Sodni vasi, občina Sv. Ema, okraj Smarje pri Jelšah, je ob okrajni cesti jablana, polna jabolok. V soboto pa je našel nekdo na nji cvetočo vejico s šest cveti.

★ Odlikovanje. S srebrno svetinjo za državljanske zasluge je odlikovan pripravnik finančne kontrole Josip Stepič, ki je bil rešil iz vode dve osebi.

★ Iz poštne službe. Za poštne uradnika v 4. skup. 2. kat. je imenovan dosedanj pogodbeni poštar v Lokvah — Jurij Majnarič. — Upokojen je poštni uradnik v Celju Davorin Grobelnik.

★ Imenovanje v kmetijskem šolstvu. Za učitelja mlekarstva na kmetijski šoli v Škofji Loki je imenovan Anton Pevc, dosedanj potovalni učitelj za mlekarstvo.

★ Iz živnozdravniške službe. Za veterinarja pri kočevskem okrajnem glavarstvu sta imenovana Josip Kunc in Josip Brtončelj.

★ Vprašanje Mestne hranilnice v Karlovcu. Karlovaški mestni svet je na svoji zadnji seji sklenil, da se izvede likvidacija Mestne hranilnice s pomočjo mestne elektrarne; naknadno se izvolijo likvidatorji in izdelata načrt za likvidacijo.

★ Za kabinetnega načelnika v notranjem ministrstvu je imenovan Danilo Jančič, bivši odbornik belgrajske mestne občine.

★ Smrtna kosa. V Opatiji je umrl v starosti 93 let istrski rodoljub Viktor Tomičič. Pokojnik je bil pomorski kapetan in mnogo let občinski svetnik v Opatiji. Pridobil si je veliko zaslug za povzdigo Opatije in hrvatstva v Istri.

★ Hidroelektrična centrala 100.000 HP v Dalmaciji. Lastnica hidroelektrične centrale na Cetini in Omišu je sklenila, da izpolni naprave od 39.200 HP na 100.000 HP. Dela so že v teku. To bo ena največjih električnih central v Evropi. Električni tok se porabi za obrat v novih tvornicah družbe Sufid in za preskrbo Splita in njegove okolice z električno silo.

★ Konj je udaril 26 letnega posestnika Josipa Možina v Zalogu pri Smarju na Dolenjskem. Zadel ga je v brado in mu je razbil kost. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnico.

★ Listnica uredništva. C. M. L. R. Knjiga Ph. Scharsch — Dr. Fr. Jere se dobi v prodajalni K. T. D.

★ Umrl je v Selcih nad Škofjo Loko g. Ivan Vrhunec, gostilničar in posestnik ter svojedobni večletni župan, v dobi 75 let. Pokopali ga bodo jutri dopoldne ob 9 s sv. mašo. N. v m. p.

★ Zdravniška služba. Okrožni urad za varovanje delavcev razpisuje službo pogodbenega zdravnika za okoliš sodnega okraja Višnja gora s sedežem v Stični ali v Višnji gori, kjer je okrajno sodišče. Mesečni pavšalni

honorar 1000 Din, mesečni potni pavšal 500 Din ter prejemki iz hišne lekarne. Interesenti se opozarjajo na razpis v Ur. listu.

★ Veselo iznenađenje. Četka dne, ki bodo za malenkostno vsoto 10 Din dobili popolnoma nov, štirisedežen avto ali kak drug lep dobiček v izredno bogati loteriji »Kat. prosv. društva v Sv. Petru pod Sv. gorami«. Zanimanje za to loterijo je veliko, ker ima 1000 dragocenih dobitkov in posebno zato, ker dobi vsakdo, kdor naroči 10 srečk, kar 3 srečke brezplačno. Kdor pa naroči in razpeta 100 srečk, si na lahek način zasluži 400 Din.

Ljubljana

★ Razvrstitev šolske mladine za prejem sv. zakramentov se izvrši danes pri rednem (torkovem) sestanku katechetov. Začetek ob štirih popoldne, v posvetovalnici K. T. D.

★ Dr. Milan Perko radi prenavljanja prostorov do 1. oktobra ne oprindra.

★ Koncertna sezona 1926—27 v Ljubljani. Za ravnokar nastopajočo letošnjo koncertno sezono je prijavljenih že več koncertov, in sicer se vrši v ponedeljek, 4. oktobra, v Filharmonični dvorani koncert pevca Williama Gwina, ki je pred dvema letoma že nastopil v Ljubljani. V soboto, 9. oktobra, je v Unionu koncert Glasbene Matice, na katerem sodelujejo solisti: Pavla Lovševcova, Julij Betetto, Ljubiša Iličič in Josip Rijavec. V petek, dne 15. oktobra, je v Filharmonični dvorani klavirski koncert pianista Ivana Noča, v ponedeljek, 18. oktobra, pa ima Ljubljanski Zvon slavnostni koncert v počastitve spomina pokojnega skladatelja Antona Foersterja, na katerem se bodo izvajala v franciškanski cerkvi njegova slavnostna maša za soli, zbor in orkester 22. oktobra priredi v dramskem gledališču koncert bolgarski vijolinski virtuoz Saša Popov, določen pa še ni natančni datum za koncert virtuozka Zlatka Balokoviča, ki se je pravkar vrnil v svojo domovino iz Amerike. 6. in 8. novembra pa sta koncerta pianista Antona Trosta. Prvi večer v zvezi z muziko dravske divizije pod vodstvom dr. Cerina v Unionu, drugi večer pa kot samostojni pianistični koncert v Filharmoniji. Toliko kot prednaznani. Predprodaja vstopnic za vsak posamezni koncert v Matični knjigarni, za napovedan prvi koncert so vstopnice od srede, 29. t. m., dalje v predprodaji po običajnih koncertnih cenah.

★ Pojasnilo. Z ozirom na našo vest o nekem denarnem zavodu v Ljubljani v nedeljski številki našega lista nam je pojasniti, da ne gre za Mestno hranilnico ljubljansko, za kateri zavod jamči mestna občina ljubljanska, vladet česar je v Mestni hranilnici ljubljanski naložen denar popolnoma varen. Vsako vzemirjenje je brez podlage.

★ Seja odbora Kršč. ženskega društva bo danes ob 5 v Jugoslovanski tiskarni.

★ Ustanovni občni zbor »Strelnske družine Ljubljana«, sklican za 29. t. m., se odloga na poznejši čas. — Dr. Lovrenčič.

★ Društvo »Trezno« ima svoj redni sestanek v sredo, 29. t. m., v klavirski sobi moškega učiteljskega ob pol 7. uri. Spored: Zalni govor po umrli sestri Horvatovi in slučajnosti. Prosimo člane, da se sestanka udeležijo polnoštevilno.

★ Ljubitelje starinskih slik opozarjamo na redko nakupno priliko slike: Mati božja, original Pustavrh (1827—1871). Slika je prekrasen starinski umotvor in razstavljena v Jugoslovanski knjigarni. Prihodnje leto je stoletnica Pustavrhovega rojstva.

★ Mestno kopalnišče na Ljubljani se je z včerajšnjim dnevom zatvorilo.

★ Obilen ribji lov v šišenskem bazarju. V Zgornji Šiški tam v bližini »Kamenite ruize« na domu Valentina Vodnika je velik bajer, znan pod imenom »Vodnikov bajer«. Ta bajer sedaj čistijo, ker bodo napravili lep betonski obrežni zid ob cesti. Pri tej priliki so kaj pridni okoliški otroci, ki love ribe, katerih je polno v bazarju, kar z roko, tako da jih je res veselje gledati.

★ Foersterjev koncert. Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani priredi dne 18. oktobra t. l., ob osmih zvečer v franciškanski cerkvi koncert v spomin pokojnega zaslužnega slovenskega skladatelja in dr. štvenega častnega člana Antona Foersterja. Izvajalo bo njegove skladbe, predvsem Missa solemnis (slavnostna maša) za mešan zbor, orgle in orkester. Sodelujejo: g. Stanko Premrl, ravnatelj stolnega kora (orgle), orkestralno društvo Glasbene Matice in mešani zbor »Ljubljanskega Zvona«. Na koncert že danes opozarjamo.

★ Drobnja policijska poročila. Policija je v nedeljo in včeraj aretirala več oseb radi pijanosti in razgrajanja, katere pa so, ko so se pomirili in prespali, zopet izpustili. Kljub temu pa bo to nerodno prenočišče precej drago, ker slede še, v zadnjem času precej občutne policijske denarne globe. — Dalje so aretirali nekaj tatičev, katere so zalotili na tujih vrtovih, kjer so kradli sadje in cvetje. Prijavljeni sta bili dalje dve tatvini koles in pa žalitve javne straže, kar ima tudi precej nerodne posledice, posebno če pridejo take stvari v roke državnemu pravdniku, ki toži take nerodneže po znanem § 104. srbskega zakona in se mora dotičnik zagovarjati za

take stvari celo pred senatom deželnega sodišča.

★ Bedna žena, koje mož je invalid, ki ni deln sposoben, in ima 4 nepreskrbljena otroka, proš usmiljena srca nujne pomoči. Najstarejše dekle, 13 let staro, bo moralo pustiti šolo, ker si ne more kupiti knjig. Priporočamo bedno družino dobri ljudem, ki hočejo in morejo pomagati. Darovi naj se izročijo v našem upravnistvu.

Maribor

★ Jubilej. Ravnatelj nar. opere, g. A. Mitrovič, obhaja te dni 25 letnico svojega gledališkega delovanja. Takoj, ko je l. 1901. absolviral konservatorij v Pragi, je nastopil v Ljubljani in je potem deloval v raznih mestih. Letos je znova prevzel vodstvo opere v mariborskem Nar. gledališču. Zato mu je posebno mariborska gledališka publika dolžna pozdrava in voščila k jubileju dela, ki naj ga v službi umetnosti nadaljuje za vedno večji razmah naše narodne kulture na odrin in v dvorani. G. jublantu iskreno čestitamo!

★ Danes je koncert opernega pevca gosp. Julija Betetta, v veliki Götzovi dvorani. Začetek ob 8 zvečer. Vstopnice predpoldne v prodrožaji in zvečer pri blagajni.

★ Novo šolsko leto na enoletni vinarski in sadjarski šoli v Mariboru prične dne 3. oktobra. Gojenci, ki so sprejeti, naj se tega dne javijo v zavodu ob 10 dopoldne.

★ Borza dela v Mariboru. V času od 19. sept. do 25. sept. 1926 je iskalo dela 70 moških in 44 ženskih, t. j. 114 oseb; delo je bilo ponujeno 41 moškim in 23 ženskim, t. j. 64 oseb. Iz evidence je bilo izbrisanih 92 oseb, in sicer 27 moških in 65 ženskih oseb. Odpotovalo je 16 moških, 6 ženskih oseb, skupaj torej 22. Od 1. januarja do 25. septembra je pa iskalo dela 5234 oseb; 5363 osebam je bilo delo ponudeno, 2386 oseb je dobilo delo, izbrisanih je bilo 3022 oseb, odpotovalo jih je pa službo iskat 578.

★ Pri mariborski borzi dela dobijo delo: 4 mizarji, 1 sedlar, 3 zidarji, 1 zidar (stalno mesto), 1 lovec, 3 trgovski potniki, 1 sobni slikar, 1 klepar — dobra moč, 3 sodarji, 3 vajenci pekovske obrti, 2 vajenca mizarske obrti in 1 vajenec trgovske stroke.

★ Žepni tatovi so pridno na delu. Maribor radi obiščejo mimogrede za par ur ter izvrše svoj posel. Prijave žepnih tatvin se zadnje čase množijo. — V dalmatinski kleti je ukraдел nekdo Antonu G. denarnico iz notranjega žepa v suknjicu.

★ Zlikovci v mestnem parku. V noči od 25. na 26. t. m. je družba neznanih zlikovcev poškodovala v mestnem parku več klopi. Nekatere so izruvali ter jih prenesli na drugo mesto. Povzročili so s tem divjaštvom opešvalnemu društvu nove stroške. Dolžnost vsakega, ki bi o takih divjaštvih kaj izvedel, je, prijaviti imena policiji, da se také ljudi tudi eksemplarično kaznuje.

★ Nezgoda na cesti. K. Erih, 12 letni učenec osnovne šole, se je zgrudil v nedeljo onesveščen v Strossmayerjevem drevoredu. Rešilni oddelek ga je prepeljal v bolnico. — S. Florijan se je vračal s Kamnice domov. Med potjo ga je napadla slabost ter se je dvakrat zgrudil sredi ceste. Vendar je imel še toliko moči, da se je sam privlekel do svojega stanovanja.

★ V moško obleko našemljeno žensko je ustavil stražnik v nedeljo zvečer na Kraja Petra trgu ter jo odvedel na stražnico. Izjavila je, da se je preoblekla v moško obleko, ker je hotela zasledovati svojega prijatelja, ki ji je postal nezvest.

★ Za novo meščansko šolo v magdalenskem predmestju. Zgradba nove deške meščanske in ljudske šole v magdalenskem predmestju se bo le morala kljub dragini in drugim težkočam začeti in to radi preobilice otrok, ki silijo iz mariborske okolice v mestne šole. Mesto bo prisiljeno okoliško dečo odkloniti iz meščanskih šol, ker bo kmalu mestnih otrok preveč. Mestna občina je razposlala te dni na okoliške občine: Pobrežje, Studenci, Rogoza in Tezno predlog, da bi morale te občine k novi šolski zgradbi prispevati poldrug milijon Din. Občinski odbor pobrežke občine se je izrekel za predlog mestne občine, a tamošnji krajni šolski svet je proti in pravi, naj bi si zidal Pobrežje, Zrkovci in še par vasi, ki so ob Dravi, na Pobrežju lastno meščansko šolo. Kakor na Pobrežju, so razdvojena glede prispevka tudi javna mnenja v Studencih. Po temeljitem preudarku bodo okoliške občine gotovo uvidele, da vsaka zase v teh težkih časih ne bo zmožla lastne meščanske šole, ampak je boljše in gotovo cenejše, ako se pozida z združenimi močmi skupna meščanska šola v središču okolice, v magdalenskem predmestju.

★ Prepeljava. Mariborski pogrebni zavod je prepeljal v ponedeljek iz Slov. Bistrice v Gradec 16 letnega dijaka Valterja Wörl. Rajni se je mudil na počitnicah v Slov. Bistrici pri sorodnikih, a ga je zalotila smrt v tako zgodnji mladosti.

★ Združenje mariborskih radičevcev z narodnimi socialisti. »Slovenec« je že poročal, da se je povečal občinski klub narodnih socialistov za dva člana in sicer sta se pridružila klubu Radičeva pristaša: dr. Faninger in dr. Kukovec. Kakor zvezo iz popolnoma zanesljive strani, se bodo v najkrajšem času združili mariborski narodni socialisti z radičevci in to po glavni zaslugi g. dr. Kukovca.

Celje

★ Knjižnica v Celju. Katoliško prosvetno društvo v Celju si je s pomočjo dobrotnikov nabavilo v poslednjem času večje število dobrih leposlovnih knjig. Opozarjamo občinstvo, da obiskuje v znatni meri to najboljšo knjižnico v našem mestu. Odprta je vsako nedeljo od 8. do 10. ure dopoldne.

★ Združenje pevskih zborov. Pevsko društvo Oljka in Celjsko pevsko društvo se nameravata združiti v en zbor.

★ Občinske seje se bodo vršile od sedaj naprej vsak prvi petek v mesecu. Prihodnja seja bo 1. oktobra ob 6. uri zvečer.

Ptuj

★ Redna seja mestnega sveta se je vršila v ponedeljek 27. t. m. ob 18. uri. Poročilo sledi.

★ 700 letnica smrti sv. Frančiška bo proslavila minoritska cerkev slovesno dne 3. oktobra.

★ Podružnica Ciril-Methodove družbe bo priredila dne 3. oktobra javno tombolo na Florijanskem trgu. Glavni dobiček je pohištvo za eno sobo, ki je razstavljeno v prostorih Mestne hranilnice.

★ Umrl je v visoki starosti g. Deuschbauer, ki je bil dolga leta vodja zemljiske knjige v Ptuj.

★ Nova mesnica. G. mesarski mojster Julius Zilavec bo otvoril dne 1. oktobra v lastni hiši na Ljutomerski cesti svojo mesnico. Kako slišimo, se je komisija o njem ugodno izrazila.

★ Sadna razstava. Za sadno razstavo v Ptuj, vlada veliko zanimanje. Holandci hočejo nakupiti 25 vagonov sadja. Tudi Avstrijci pričakujejo. Pokroviteljstvo je prevzel g. veliki župan Pirkmajer. Cene sadju so vsled bližajoče se razstave v zadnjem času nekoliko poskočile. Sadje je letos lepo. Vsled tega je v okolici tudi vsak dan obilo kupcev.

Novo mesto

Proslava sedemstoletnice smrti sv. Frančiška. Gospod minister saobračaja je odobril z odlokom M. S. br. 23.934/26 z dne 24. avg. t. l. polovično vozno ceno udeležencem proslave sedemstoletnice smrti sv. Frančiška Asiškega, ki se vrši v Novem mestu v dne 1.—4. okt. t. l. Popust velja od 1. do 4. oktobra t. l. in to za prog: od Metlike do Stične, od št. Janža na Dolenjskem do Trebnjega in od Straže-Toplice do Novega mesta. Udeleženci kupijo na obeh odhodnih postajah cele enosmerne na drugi strani z mokrim postajnim dnevnikom žigom žigosane karte, katere bodo veljale v zvezi s potrdilom o udeležbi na proslavi tudi za povratek.

Naše organizacije. V Novem mestu imamo sledeče kat. organizacije: kat. društvo Rokodelskih pomočnikov, kat. prosv. društvo »Soča«, orlovski odsek, orliški krožek poleg strogo cerkvenih organizacij. Kat. društvo rokodelskih pomočnikov ima svoj lastni dom in je priznalo svojo 40 letnico. Prosvetno društvo, orlovski odsek in orliški krožek so bili ustanovljeni l. 1921. Prosvetno društvo je v teku svojega 5 letnega obstoja priredilo nabor lepih gledaliških predstav, predavanj in prosvetnih večerov. Osnovala se je tudi v zaslihih prostorih v Krajevni hiši italnica in knjižnica. Članov šteje društvo 70. — Orlovski odsek je tekom svojega obstoja tudi priredil razne igre in nekaj akademij ter se je na fantovskih sestankih veliko predavalo. Velike težave je imel orlovski odsek vedno radi ministra odpovedana. Zato živi orlovska organizacija vporablja gimnazijsko telovadnico, katera je pa lanske leto bila vsled znanega odloka prosvetnega ministra odpovedana. Nato živi orlovska organizacija brez prave telovadnice. Orliški krožek je imel nekaj samostojnih predstav in je vsako leto priredil svojo akademijo. Orlovski in orliški organizacija šteje skupno 34 rednih članov in članic. — Predstave in akademije prosvetnega društva, orlovskega odseka in orliškega krožka so se vršile v Rokodelskem domu. Toda dvorana je za večje prireditve premajhna in oder nedostaten. Zadoščalo je ta dvorana morda za kat. organizacije v Novem mestu pred 10 leti, danes s svojimi 100 sedeži in 50 prostori za stojišča in svojim 3 in pol metra širokim in in niti tri metre globokim odrom ne zadostuje za kakve večje prireditve. Najbolj čuti potrebo po svoji telovadnici in svojem domu orlovskega organizacija, pa tudi prosvetno organizacije bi se povsem drugače razvile in okrepile, ako bi imele primerne večje prostore. Zato je nujno potreba, da si katoliške organizacije v Novem mestu priborijo svoj dom in v to svrhu se je ustanovil pod pokroviteljstvom ml. g. prošta K. Cerina in predsedstvom odvet. kand. dr. Lavriča in tajništvo Josipa Munda akcijski odbor. Z odlokom ministra za kmetijstvo od 16. avgusta 1926 je bila dovoljena efektivna loterija s 75.000 srečkami po 5 Din za zgradbo Ljudskega doma. Na to loterijo opozarjamo že danes zlasti dolensko stran!

Kočevje

Delo v rudniku. Po sporazumu med Trboveljsko premogokopno družbo in vlado se je tudi pri nas začelo takoj z delom. Dela se sedaj kot prej. Zaposlenih je okoli 180 delavcev. Zeleti je, da rudnik razširi svoj obrat, da bo delavska mizerija, ki je s približno 14 dnevni praznovanjem nastala, rešena.

Na drž. realni gimnaziji se sedaj ni zasedeno mesto veroučitelja. Kot telovadni učitelj pa je prevzel mesto g. Danilo Fon.

Poroka. 18. septembra sta se poročila v tukajšnji župni cerkvi g. dr. Jože Kraundl in gđc. Marija Verderber. Poročal je g. dekan Ferdinand Erker. Obilo sreče!

Jubilej. V nedeljo dne 26. t. m. praznuje g. dekan Ferdinand Erker 25 letnico svojega župnikovanja. Iskreno čestitamo!

Spemnik padlim vojakom so odkril 8. t. m. v Stari cerkvi. Je iz marmora, v višini meri 2 m 46 cm, v širino pa 1 m 5 cm. Je krasno delo tvrdke Vodnik, kamnoseka iz Ljubljane.

Trbovlje

★ Predavanje za davkoplačevalce. Podružnica Kmetijske družbe v Trbovljah je priredila v nedeljo po prvi sv. maši v Društvenem domu predavanje za davkoplačevalce vseh strok. Udeležba je bila povoljna in je g. predavatelj Fröhlich iz Ljubljane žel obilo hvalečnosti za poduk, katere-

Velika uganka

ugodnega nakupa je rešena, ako si ogledate ravnokar došlo bogato izbiro najfinjšega angleškega in češkega blaga za moške obleke in površnike, raglans itd. po najnižjih cenah. — JOSIP IVANČIČ, Ljubljana, Miklošičeva cesta šte. 4. 6555

Gospodarstvo

Zboljšanje vinskega pridelka l. 1926.

Veliko županstvo mariborske oblasti je izdalo glede zboljšanja vinskega pridelka leta 1926. sledeči razglas:

Vsled hladnega in deževnega poletja, deloma pa tudi vsled toče in peronospore je letos vinska trta v razvoju zaostala. Lepi jesenski dnevi pospešujejo zorenje grozdja, toda z ozirom na kratko dobo, ki nas loči od trgatve, je le malo upanja na kvalitativno dobro trgatve. Enake razmere vladajo v celi mariborski oblasti.

Da se omogoči vinogradnikom zboljšanje za potrošnje in trgovino manj sposobnega letošnjega vinskega pridelka in s tem boljše cene za vinski mošt in vino, dovoljujem vinogradnikom mariborske oblasti na temelju § 5. zakona o prometu z vinom, vinskim moštom in brozgo z dne 12. aprila 1907, drž. zak. št. 210, obče zboljšanje vinskega mošta z zmerno uporabo sladkorja. Sladkati se sme v smislu čl. II min. odredbe z dne 13. marca 1914, št. 12.264 le vinski mošt od začetka trgatve do 15. novembra 1926 v kraju pridelovanja, oziroma v njega neposredni bližini. Za zboljšanje vinskega mošta se sme uporabiti samo čisti konzumni sladkor v kristalnih ali kockah raztopljen v moštu samem, ne pa v vodi. Uporaba vsakega drugega sladkorja je v smislu zakona prepovedana. Sladkorja se sme dodati moštu le toliko, da se doseže koncentracija mošta srednjih vinskih let. Sladkajo naj se torej le mošti navadnega namiznega vina izpod 14% sladkorja in mošti boljših kvalitativnih vin izpod 17% sladkorja. Največ se sme dodati do 4 kg sladkorja na 100 l mošta.

V zvezi s tem razglasom se priporoča vinogradnikom, da z letošnjo trgatvijo, če bo vreme to dopuščalo, odlagajo do konca oktobra, nikakor pa naj ne trgajo pred 15. oktobrom. Gnilo grozdje naj se pobira poprej, z zdravim grozdem naj se čaka in izrabi jesensko sonce. En dan lepega vremena zboljša vinski pridelok za ¼% in več, ako je trta zdrava. Na ta način je mogoče znižati potrebo sladkanja mošta na minimum, ali pa v slučaju trajno lepega vremena sladkanje sploh ne bo potrebno.

Važna je prepoved rezanja mošta šmarnice itd. z vinskim moštom in sladkanje takih mešanic. Ta prepoved je bila potrebna, ker se je ugotovilo, da gre mnogo vina samorodnih trt tem potom kot pristno vino v konzum. Vinogradnikom kakor tudi vinskim trgovcem se v interesu dviga vinskega konzuma, vinske trgovine in izvoza naših vin v inozemstvo toplo priporoča, da upoštevajo vsebino navedenega razglašja in se po njej ravna.

Kotiranje deluje Slavenske banke ustavljeno. Upravni svet zagrebške borze je v večerajnji seji odločil, da se ustavi nadaljnje kotiranje delnic Slavenske banke na zagrebški borzi.

Naš izvoz v mesecu avgustu 1926. Po carinski statistiki je znašal naš izvoz v mesecu avgustu 1926 830.340 ton v vrednosti 541.081.563 Din napram 871.180 ton v vrednosti 765.000.739 Din v istem mesecu lanskega leta. V zlatu računano je znašal naš izvoz v avgustu 1926. leta 49.343.033 zl. dinarjev, v avgustu 1925 pa 70.506.980 zl. dinarjev. Po količini je torej naš izvoz napram avgustu lanskega leta padel za 11% po vrednosti v zlatu pa za 30%. V prvih 8 mesecih tek. leta je znašala vrednost našega izvoza 449.942.159 zl. dinarjev napram 501.594.906 zl. dinarjev v istem razdobju lanskega leta in je torej vrednost izvoza padla za 10,3%; po količini pa je znašal naš izvoz v prvih 8 mese-

cih 8.294.000 ton napram 2.708.000 ton v prvih 8 mesecih lanskega leta in se je torej količina našega izvoza dvignila za 17,3%. Padanje našega izvoza postaja od meseca do meseca občutnejše, kar razvidno najbolje iz padanja vrednosti v zlatu. Da je količina našega izvoza v prvih 8 mesecih t. l. večja kot v istem razdobju lanskega leta, ne igra tu večje vloge, na kar smo že prejšnji mesec opozorili.

Vprašanje Bleerovega posojila. Zastopnik Bleerove skupine je nedavno ponudil vladi poleg prolongacije kratkoročnega (šestmesečnega) posojila v znesku 3 milijonov dolarjev še posojilo od nadaljnjih 7 milijonov dolarjev, obenem pa je zahteval podaljšanje opcije za ostale obroke Bleerovega posojila. Vlada je njegovo ponudbo odbila, ker se ne more spuščati v nadaljnja kratkoročna posojila, ki bi v slučaju nemožnosti vrnitve izročila našo državo na milost in nemilost Bleerovi skupini. Kakor se čuje, vlada tudi ni podaljšala opcije. Čim poteče dosedanji opcijski rok, ima vlada proste roke in lahko pristopi k pogajanjem za večje tuzemsko posojilo, ki nam je za sanacijo državnega in privatnega gospodarstva neobhodno potrebno.

Novi železniški tarifi bi morali, kakor je znano, stopiti 1. oktobra v veljavo. Kakor se poroča iz Beograda, pa je prometni minister odložil uveljavljanje novih tarifov na nedoločen čas. Pravi vzrok tega odlaganja še ni znan. Z ene strani se trdi, da novih tarifov za enkrat še ni mogoče uveljaviti, ker sarajevska državna tiskarna ni držala roka za tisk novih tarifov, ki bi morali biti že dne 15. t. m. odpremljeni v Beograd. Z druge strani pa se zopet navaja, da je prometni minister z ozirom na ostro kritiko javnosti opustil namero, da bi zvišal prevozne tarife.

Prvi znaki bližajoče se deflacijske krize v Italiji. Vsled napovedane deflacijske politike se je v poslovanju italijanskih borz pojavila kriza, ki se v splošnem smatra za začetek bližajoče se deflacijske krize, kateri se tudi Italija ne bo mogla izogniti. Kurzi državnih papirjev, kakor tudi bančnih in industrijskih efektov so v septembru znatno padli; pri nekaterih papirjih znaša padec do 20%. Vlada in italijanski tisk sicer zanikata važnost tega pojava, ker ga smatra deloma kot pritisk špekulacije na vlado, deloma pa kot neizogibna posledica restriktivnej v obtoku bankovcev, ki pa ne more dalje vplivati na potek gospodarske konjunktore. Toda pritisk špekulacije ne more brez stvarne podlage uspeti v takem obsegu, na drugi strani pa je treba konstatirati, da deflacijska politika še ni pričela vplivati na obtok bankovcev, ki se še vedno giblje na prejšnji višini (20 milijard lir). Poleg tega pa so se, kakor smo že poročali, pojavile težkoče tudi v italijanski industriji, tako predvsem v industriji avtomobilov. Tudi večje število bank v provinci je prišlo v težkoče. Pričakovati je torej, da bo v kratkem prenehal italijanski »dumping«, ki je v veliki meri povzročil težkoče srednjeevropskemu gospodarstvu.

Ponovno povišanje uvozne carine na žito in moko v Avstriji. Za mesec oktober se je avstrijska uvozna carina na žito (izvzemši koruzo) ponovno zvišala in sicer od 1.40 zl. krozne na 1.50 zl. krozne. Tudi carina na moko se je zvišala, tako da bo ista odslej za 1.65 zl. krozne višja kot carina na žito, mesto dosedanjih 1.45 zl. krozne.

Ameriški nastavljenici kot delničarji. Nastavljenici ameriških družb nalagajo svoje prihranke najraje v delnicah onih podjetij, pri katerih so nastavljeni. Družbe podpirajo to tendenco, ker si na ta način pridobijo sodelavce, ki so zainteresirani na razvoju in napredovanju podjetja. Statistika univerze »Princeton« cenil vrednost teh delnic, ki se nahajajo v rokah nastavljenec, na 700 milijonov dolarjev (40 milijard Din). Od delniškega kapitala 22 vodečih kopcernov se nahaja za 455 milijonov dol. delnic v rokah nastavljenec, 315.000 nastavljenec teh kopcernov je vpisanih med delničarji. Nastavljenec manjka edino tozadevnih organizacij, ki bi jim omogočale, da skupno izvajajo volilno pravico. Take organizacije bi nastavljenecom zagisurale večji ali manjši vpliv na vodstvo posameznega podjetja.

Razvoj bankarstva v Rusiji. V prvem polletju 1926 se je bankarstvo v Rusiji dobro razvijalo. Ustanovila sta se 202 kreditna instituta, tako da je celokupno število kreditnih zavodov naraslo na 1127. Bilančna vsota vseh teh zavodov se je zvišala od 5484 na 6250 milijonov rubljev. Najhitrejši razvoj je zaznamovati pri komunalnih bankah.

Ogrska in Avstrija izvažata premog v Italijo. Stanje ogrskih premogovnikov, ki so zadnje leto preživeli težko krizo, se je naglo zboljšalo. Delavci, ki so bili pozimi zaposleni le 2-4 dni v tednu,

Lepota

je nadragocenejši okras vsake dame. Z negovanjem lepote se ohrani mladost, ki osvaja in osreča vsakogar.

Elida Ideal-milo da koži zdravo barvo ter elastičnost mladosti.

Čisto, blago in izredno parfumirano.

Olepša Vas le

ELIDA

IDEAL-MILO

Temeljito parfumirano.

delajo sedaj v dveh štihah. Premogovniki se celo pogajajo z delavci, da bi uvedli tretji štih. Poleg zboljšanja konjunktore v industriji in večji porabi premoga s strani železnic, je povečanje produkcije pripisati izvozu premoga v Italijo. Kakor se poroča, se je ogrski premog hitro uveljavil v Italiji. Tudi premogovnik družbe Alpine Montan v Fohnsdorfu (Avstrija) je prejel iz Italije večje naročilo za dobavo premoga. — Vsled štrajka angleških rudarjev primanjkuje v Italiji premoga, ker dobavljajo nemški, češkoslovaški in poljski premogovniki svoj premog predvsem v Anglijo. Z ozirom na veliko brezposelnost naših rudarjev (do avgusta je bilo odpuščenih v Sloveniji preko 3700 rudarjev), bi bilo priporočati, da se tudi naši premogovniki intenzivneje zanimajo za izvoz v Italijo, v kolikor tega že niso storili, kajti pričakovati je, da morejo naši premogovniki, vsled neprimerno krajše železniške zveze z Italijo, nuditi premog za Italijo ceneje kot ogrski in avstrijski premogovniki.

Borza

Dne 27. septembra 1926.

DENAR.

Zagreb.	Berlin	13.473—13.509	(13.47—13.50),
Italija	206.75—208.75	(207.75 bl.),	London 274.40—
	275.20	(274.40—275.20),	Newyork 56.45—56.65
		(56.45—56.654),	Pariz 160—162 (157 bl.),
		Praga 167.40—168.40,	Dunaj 7.965—7.995
		(7.965—7.995),	Curij 10.9275—10.9575
		(10.927—10.957),	
Curij.	Belgrad	9.145 (9.145),	Budimpešta
		72.50 (72.50),	Berlin 25.1375 (23.25),
		Italija 19.05	(19.0375),
		London 25.11375	(25.1175),
		Newyork	517.50 (517.50),
		Pariz 14.325	(14.40),
		Praga 15.325	(15.325),
		Dunaj 73	(73.05),
		Bukarešt 2.725	(2.675),
		Sofija 3.7425—(3.75),	Varšava 57.50,
		Amsterdam	207.30 (207.325),
		Bruselj 13.75	(13.8175),
		Praga.	Devize: Lira 124.30,
		Zagreb 59.785,	Pariz 93.75,
		London 163.62,	Newyork 93.70.

Sir H. Rider Haggard:

Hči cesarja Montezume.

Zgodovinska povest.

Iz angleščine prev. Jos. Poljanec

Takrat, ko mi je kraljica nasvetovala, da naj spišem zgodbo svojega življenja, sem se spomnil, kako je tedaj vzrojila moja ljubljena žena; tako sem spoznal, da ne bi mogel vsega resnično napisati, ako bi izpustil zgodbo nje, ki je tudi bila moja žena, Montezumove hčere Otomi, kraljice rodu Otomi in zgodbo otrok, ki mi jih je dala in sem celo reč pustil na miru. Dobro namreč vem, dasi sva tekom vseh mnogih let, ko sva skupaj živela, prav redkokdaj govorila o tej zadevi, da je ta reč vseeno šla moji Liliji še vedno po glavi; tudi se njena ljubosumnost, ki je bila bolj plemenite narave, z leti nikakor ni podelila, temveč je z leti celo narasla. Da bi izvršil svojo nalogo brez vednosti svoje žene, bi ne bilo mogoče, kajti ona je vse do zadnjega dihajla čuvala nad vsakim mojim dejanjem in je, kakor pošteno verjamem, uganila večino mojih misli.

In tako sva se skupaj starala mirno drug poleg drugega in redkokdaj govorila o tisti veliki vrzeli v mojem življenju, ko sva bila izgubljena drug za drugega, in o vsem, kar se je potem zgodilo. Naposled je prišel konec. Moja žena je v sedemdeset letu starosti nenadno umrla v spanju. Pokopal sem jo na južni strani tukajšnje cerkve; moja žalost je bila velika, a ni bila neutешljiva, ker vem, da bom kmalu za njo in onimi drugimi, katere sem ljubil.

Tam zgoraj v velikih nebesih so moja mati, sestra in moji sinovi. Tam je moj prijatelj, veliki Guatemok, poslednji anahuški cesar, in mnogo drugih bojnih tovarišev, ki so pred menoj odšli v večni mir. Tam je tudi lepa, ponosna Otomi, dasi je dvomila o tem.

V nebesih, kamor upam priti vzlic vsem grehom svoje mladosti in zmotam svoje starosti, pravijo, da se ne poročajo in ne dajejo v zakon; in to je dobro, kajti odkrito povem, da ne vem, kako bi soglašali moji ženi, Montezumova hči in ljubezniva Angležinja, ako bi bilo drugače.

Sedaj pa začnimo!

Drugo poglavje.

Tom Wingfieldova rodovina.

Jaz, Thomas Wingfield, sem bil rojen tukaj v Ditchinghamu in prav v tej sobi, kjer danes pišem. Moja rojstna hiša je bila za vladanja kralja Henrika sedmega sezidana ali prizidana k že prej stoječi, vendar je že davno prej stala tukaj majhna hiša, v kateri je prebival čuvaj vinogradov; znana je bila pod imenom Gardeners Lodge (vrtarjeva hiša, koč). Jaz ne vem, ali je bilo v starih časih podnebje bolj milo ali so takrat znali boljše obdelovati polje, to pa je gotova resnica, da je bil obronek griča, pod katerim hiša stoji in ki je nekoli bil breg morskoga rokava ali reke, ki se je tam močno razširjala, za časa grofa Bigoda vinograd. Tam že davno več ne raste grozdje, dasi nosi ime »Grofovski vinograd« še vedno ono pobočje, ki leži med to hišo in med zdravilnim vrelcem, ki vrvra pol milje daleč iz brega in v čegar vodo se prihajajo bolni ljudje kopat celo od daleč. Ker je v zavetju pred vzhodnimi vetrovi, ima še dandanes to prednost, da je sadje tukajšnjih vrtoč štirinajst dni prej zrelo kot na planem in da lahko človek brez suknje sedi zunaj celo v neprijetnem mesecu maju, dočim mora na vrhu griča, niti dve sto korakov daleč, drgetati v kožuho.

Lodge — tako se je hiša vedno imenovala — je bila v začetku kmetska hiša; leži pa južno zapadno in je zidana tako daleč ob vzhodju griča, da bi človek skoraj mislil, da se v njej nabira vlaga iz reke Waveney, ki teče skozi bližnje močvirje. Vendar ni tako, kajti dasi se vlačijo jeseni, ko se znoči, pritalne megle

okoli hiše in je znano, da priteče ob velikih poplavalh voda v zadaj stoječe hleve, ni v vsej župniji bolj zdravega bivališča, ker je zidana na pesku in prođu. V ostalem pa je poslopje zidano iz rdeče opeke, lično in prijazno za oči, ter ima mnogo vogalov in vrhov, ki so poleti skriti v rožah in drugih ovijavkah; iz njega se vidi na močvirje in planjavo, kjer se venomer izpreminja svetloba z letnimi časi in celo z dnevnimi urami, na rdeče strehe brengayskega mest in na gozdni breg, ki se razprostira okrog earshamske pokrajine. Dasi je mnogo hiš, ki so večje, ni po mojih mislih nobene, ki bi bila v teh krajih bolj prijazna. Tukaj v tej hiši sem bil rojen in tukaj bom nedvomno tudi umrl. Govoril sem o njej malo bolj na dolgo in široko, kakor pač storimo, kadar govorimo o krajih, katerih smo se privadili in jih vzljubili; sedaj pa hočem še nekoliko povedati o svoji rodovini.

Najprvo bi rad izjavil z nekim ponosom — kdo izmed nas nima rad starodavnega imena, ako se rodimo z njim? — da izhajam iz rodovine Wingfieldov, ki je doma v Wingfield Castlu v Norfolku, ki leži kakli dve uri ježe odtod. Pred davnim časom je dedinja Wingfieldov poročila nekega Delapola iz rodovine, ki slovi v naši zgodovini; poslednji njene rodovine, Edmund grof suffolški je izgubil svojo glavo zavoljo veleizdajstva, ko sem bil jaz še mlad, in grad je ž njo prešel v last Delapolov. Vendar so se nekateri odrastki starega wingfieldskega rodu še vedno nahajali v sosesčini; mogoče je, da so imeli na svojem grbu dve vodoravni vzporedni črti (znamenje nezakonstva), a to mi ni znano in nič mar. Toliko je resnica, da so moji očetje in jaz iz krvi Wingfieldov. Moj stari oči je bil razumen mož; kupil je to hišo z zemljišči, ki leže okoli nje, ter si pridobil nekoliko premoženja; večinoma s tem, da je skrbno živel in se previdno ženil — oženil se je bil dvakrat, dasi je imel samo enega sina — pomagal si je tudi s kupčijo z govejo živino.

(Dalje.)

Priloga o LUDSKO KNJIŽNICO (jugoslovanska knjižarna v Ljubljani): 19. zv. J. O. Curwood, Kazna, voliš pes. Kanadski roman. 18 Din, vezan 30 Din. — 20. zv. Ed. About, Kralj gora. 18 Din, vezan 30 Din. — 21. zv. H. R. Haggard, Jutranja zveza. 30 Din, vez 40 Din. — 22. zv. Otroka kaptana Granja. Popolovazje okoli sveta. Roman v treh delih. 48 Din, vez 58 Din.

Originalne (prave) potrebščine fixat in preservata za Opalograph dobite edino le pri L. Baraga, Selenburgova ul. 6/I. Telefon št. 950

VREDNOSTNI PAPIRI.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 72-74, vojna odškodnina 305.50 den., zastavni listi 20-22, kom. zadolžnice 20-22, Celjska 193-196, Ljublj. kred. 165-170, Merkantilna 92-92, zaklj. 92, Prašedion 866-870, Kred. zavod 165-175, Sirojne 112 bl., Vevče 104 den., Stavbna 35-65, Sešir 104 denar.

Zagreb. 7% invest. posoj. 72-72.50, agrari 42.75-43.50, vojna odškodnina 308-309.50, kasa 308-310, okt. 309-312.50, Hrv. esk. 100-101, Hipobanka 55 den., Jugobanka 91.50-92, Prašedion 865-867.50, Ljublj. kredita 165-170, Srpska 130 den., Eksploatacija 9-10, Seđerana 347-348, Gutmann 215 den., Slavice 111 bl., Slavonija 30-31.50, Trbovlje 310-320, Vevče 102-115.

Dunaj. Podcen.-savska-jadrana, 833.000, Živno 704.000, Alpine 365.000, Greinitz 102.000, Kranjska industrijska 440.000, Trbovlje 411.000, Leykam 122.000, Slavonija 36.500.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Trami merkantilni od 4-5 do 6-8, od 4-8 m, po kupčevi noti, fco vag. meja 2 v. 270-280 zaklj. 270, bukova drva, suha, meterska, zdrava, fco vag. meja 21 den., letve 24-48 mm (25-30 mm), 4 m dolge, ostrorobe, fco vag. meja 490 den., deske 20 mm. monte 4 m, fco vag. meja 460 den.

Žito in poljski pridelki: Pšenica nova, fco naklad. post. 260 bl., pšenica domača nova, fco naklad. post. 285 bl., koruza fco vag. nakladalna postaja 165 bl., rž domača, fco nakladalna postaja 210 bl., oves novi, fco nakl. post. 155 bl., fižol beli novi, fco vag. nakl. post. 170 bl., krompir rani, fco vag. sloven. post. 90 bl., laneno seme, fco Ljubljana 330 den., laneno seme Podravina, fco Ljubljana 370 den., seno sladko, stisnjeno, fco vag. sloven. post. 160 bl.

Spremembe voznega reda

s 1. oktobrom 1926.

1. Proga Pragersko-Zidani most-Postojna.

Izostane brzi vlak št. 501/602, ki odhaja iz Pragerskega ob 1.40 in prihaja v Postojno ob 5.36, in v obratni smeri brzi vlak št. 601/502, ki odhaja iz Postojne ob 23.10 ter prihaja na Pragersko ob 3.22. Dosedanji kurzni vozovi Budimpešta-Trst odn. Trst-Budimpešta se prevažajo z vlakom številka 503/604, ki odhaja iz Pragerskega ob 2.10 in prihaja v Postojno ob 6.46, in v obratni smeri z vlakom št. 603/504, ki odhaja iz Postojne ob 22.35 in prihaja na Pragersko ob 2.56.

2. Proga Ljubljana gl. kol.-Rakek.

Izostane potniški vlak št. 630, ki odhaja iz Ljubljane gl. kol. ob 9.10 in prihaja na Rakek ob 11.05, in v obratni smeri potniški vlak št. 631, ki odhaja z Rakeka ob 17.30 in prihaja v Ljubljano gl. kol. ob 18.43.

Proga Ljubljana gl. kol.-Vrhnika.

Izostane mešani vlak št. 6931, ki odhaja iz Vrhnike ob 5.50 in prihaja v Ljubljano gl. kol. ob 6.27; zato pa vozi vlak št. 6933, ki odhaja iz Vrhnike ob 6.17 in prihaja v Ljubljano gl. kol. ob 6.54. Nadalje izostaneta nedeljska mešana vlaka.

4. Proga Maribor gl. kol.-Št. Iija.

Izostane mešani vlak št. 1250, ki odhaja iz Maribora gl. kol. ob 18.15, mešani vlak št. 1254, ki odhaja iz Maribora gl. kol. ob 8.10 in v obratni smeri mešani vlak št. 1251, ki odhaja iz Št. Iija ob 19.12 in mešani vlak št. 1255, ki odhaja iz Št. Iija ob 9.07; zato pa vozi mešani vlak št. 1248, odhaja iz Maribora gl. kol. ob 17 in v obratni smeri mešani vlak št. 1249, ki odhaja iz Št. Iija ob 17.50.

5. Proga Slov. Bistrica-Slov. Bistrica mesto.

Izostaneta ob nedeljah in praznikih vozeča mešana vlaka št. 6644, odhod iz Slov. Bistrice ob 21.17 in št. 6643, odhod iz Slov. Bistrice mesto ob 20.47.

6. Proga Poljčane-Zreče.

Od Slov. Konjice do Poljčan izostane mešani vlak št. 6735, ki odhaja iz Slov. Konjice ob 17.14 in od Poljčan do Zreč mešani vlak št. 6740, ki odhaja iz Poljčan ob 21.05 in prihaja v Zreče ob 22.30 ter od Zreč do Slov. Konjice mešani vlak številka 6739, ki odhaja iz Zreč ob 22.40 in prihaja v Slov. Konjice ob 23; zato pa vozi od Slov. Konjice v Zreče mešani vlak št. 6738, ki odhaja iz Slov. Konjice ob 17 in prihaja v Zreče ob 17.21 in od Zreč do Slov. Konjice mešani vlak št. 6737, ki odhaja iz Zreč ob 17.41 in prihaja v Slov. Konjice ob 18.01.

7. Proga Grobelno-Rogatec.

Izostane mešani vlak št. 6834, ki odhaja iz Grobelnega ob 14.05 in prihaja v Rogatec ob 15.15 in mešani vlak št. 6838, ki odhaja iz Grobelnega ob 15.50 in prihaja v Rogatec ob 16.55 ter v obratni smeri mešani vlak št. 6833, ki odhaja iz Rogatec ob 12.17 in prihaja v Grobelno ob 13.25, zato pa vozi mešani vlak št. 6836, ki odhaja iz Grobelnega ob 15.15 min in prihaja v Rogatec ob 16.20.

8. Proga Ljubljana gl. kol.-Bistrica Boh. jez.

Izostaneta ob nedeljah in praznikih vozeča turistijska vlaka št. 920 in 919, ki odhaja iz

Ljubljane gl. kol. ob 5.25 in prihaja v Bistrico Bohinjsko jezero ob 8.48 in v obratni smeri, ki odhaja iz Bistrice Boh. jez. ob 18.57 in prihaja v Ljubljano gl. kol. ob 22.10; nadalje izostane od Jesenic do Bistrice Boh. jez. potniški vlak št. 916, ki odhaja iz Jesenic ob 17.16 in prihaja v Bistrico Boh. jez. ob 18.06 in od Bistrice Boh. jez. do Jesenic potniški vlak št. 913, ki odhaja iz Bistrice Boh. jez. ob 8.17 in prihaja v Jesenice ob 9.08.

9. Proga Jesenice-Planica.

Izostane potniški vlak št. 4212, ki odhaja iz Jesenic ob 7.32 in prihaja na Planico ob 8.30 in v obratni smeri potniški vlak št. 4213, ki odhaja iz Planice ob 8.33 in prihaja na Jesenice ob 9.15, zato pa vozi le ob sobotah, nedeljah, praznikih in dnevih pred prazniki potniški vlak št. 4217, ki odhaja iz Kranjske gore ob 18.18 in prihaja na Jesenice ob 18.50 in v obratni smeri potniški vlak št. 4818, ki odhaja iz Jesenic ob 21.20 in prihaja na Planico ob 22.18.

10. Proga Ljubljana gl. kol.-Kamnik.

Izostaneta ob nedeljah in praznikih vozeča turistijska vlaka št. 4037 in 4038 odhod iz Ljubljane gl. kol. ob 5.10, prihod v Kamnik ob 6.22 in odhod iz Kamnika ob 20.28, prihod v Ljubljano gl. kol. 21.40.

11. Proga Ptuj-Ormož-Murska Sobota.

Izostane od Ptuja do Murske Sobotice potniški vlak št. 816/7016, ki odhaja iz Ptuja ob 13.07, iz Ormoža ob 13.52, iz Ljutomera ob 15.05 in prihaja v Mursko Soboto ob 15.50 in v obratni smeri potniški vlak št. 7015/815, ki odhaja iz Murske Sobotice ob 10.12, iz Ljutomera ob 11.27, iz Ormoža ob 12.30 in prihaja v Ptuj ob 13.05. Ta vlaka vozita tudi samo od Maribora gl. kol. do Ptuja in obratno.

12. Proga Murska Sobota-Hodoš.

Izostanejo vsi obstoječi mešani vlaki, zato pa vozi mešani vlak št. 7037, ki odhaja iz Hodoša ob 7.18 in prihaja v Mursko Soboto ob 8.33, mešani vlak št. 7039, ki odhaja iz Hodoša ob 15.30 in prihaja v Mursko Soboto ob 17.13 in v obratni smeri mešani vlak št. 7038, ki odhaja iz Murske Sobotice ob 5.15 in prihaja v Hodoš ob 7.03 in mešani vlak št. 7040, ki odhaja iz Murske Sobotice ob 18.30 in prihaja v Hodoš ob 15.15.

13. Proga Čakovec-Dolnja Lendava.

Izostane mešani vlak št. 7234, ki odhaja iz Čakovec ob 7.50 in prihaja v Doljno Lendavo ob 8.57 in mešani vlak št. 7233, ki odhaja iz Dolnje Lendave ob 9.55 in prihaja v Čakovec ob 10.59.

14. Proga Celje-Velenje.

Izostaneta ob nedeljah in praznikih vozeča potniška vlaka št. 4817 in 4818.

15. Proga Karlovac-Ljubljana gl. kol.

Od Karlova do Ljubljane gl. kol. izostane potniški vlak št. 1010, ki odhaja iz Karlova ob 1.05, iz Novega mesta ob 3.40 in prihaja v Ljubljano gl. kol. ob 6.02, od Ljubljane gl. kol. do Novega mesta potniški vlak št. 1013, ki odhaja iz Ljubljane gl. kol. ob 10.10 in prihaja v Novo mesto ob 13 ter od Novega mesta do Karlova potniški vlak št. 1009, ki odhaja iz Novega mesta ob 0.17 in prihaja v Karlovac ob 2.50. Potniški vlak št. 1009, ki vozi od Ljubljane gl. kol. samo do Novega mesta in ki odhaja iz Ljubljane gl. kol. ob 21.55 in prihaja v Novo mesto ob 0.12 ima postanek tudi na vseh postajališčih.

16. Proga Trebnje-St. Janž na Dol.

Izostane mešani vlak št. 4634, ki odhaja iz Trebnjega ob 12.40 in prihaja v St. Janž ob 13.34 in mešani vlak št. 4635, ki odhaja iz St. Janža ob 14.07 in prihaja v Trebnje ob 15.20.

17. Proga Novo mesto-Straža Toplice.

Izostane mešani vlak št. 4738, ki odhaja iz Novega mesta ob 21.40 in mešani vlak št. 4737, ki odhaja iz Straže Toplice ob 22.10.

Popolni vozni redi so razvidni iz stenskih voznih redov, ki izidejo s 1. oktobrom t. l. ter se dobe tudi v nakup na vseh postajah.

Portlandcement

Časopisna vest, da s 1. oktobrom t. l. ustavimo brat, je brez našega znanja prišla v javnost. — Sporočamo vsem našim cenj. naročnikom, da imamo večje množine la. Portland-cementa na razpolago, tako, da lahko vsako naročilo v teku 24 ur izvršimo.

Ravnateljstvo »ZAGORKE« d. d. tovarna cementa — Zidani most.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, dne 27. septembra 1926. Višina barometra 308.8 m

Table with columns: Opazovanja, Barometer, Toplota, Rel. vlaga, Veter in brzina, Oblačnost, Vrsta padavin, and temperature readings for various locations like Ljubljana, Maribor, Zagreb, Belgrad, Sarajevo, Skopje, Dubrovnik, Split, and Praga.

Barometer je reduciran na morsk gladino. — Visoki zračni tlak (barometer nad 765 mm) prinaša navadno lepo, nizki (pod 755 mm) pa padavinsko vreme. Barometer v mejah od 755 do 765 mm naznanja v glavnem spremenljivo vreme.

Najvišje temperature veljajo za prejšnji dan, razven ljubljanske.

MALI OGLASI

Veska drobna vrstica 1:50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 3 ali 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamko: Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo!

Mesto učenke Foto M. Japelj Maribor Aleksandrova c. št. 25/III. nudi lepe slike in zelo poceni.

12.500 DINARJEV posodim brezobresno hišn. posestniku — zahtevam na PRAZNO SOBO s kuhinjo in plačam še po 100 Din mesečno za pol leta naprej. Ponudbe na upravo lista pod št. 6618.

STROJNIK ob enem KURJAČ, se takoj sprejme k Wolfovi lokomobili. Stanovanje na razpolago. Več se izve v upravi pod številko 6638.

GATERMOJSTRA sposobnega za postavljanje venecijank, potrebujem. Ponudbe in pogoje je treba javiti P. VUKOTIČU, agent. kom. poslov. valnica, PODGORICA — Črna gora. 6593

Učenko sprejem v trgovino z mešanin blagom na deželni hrana in stanovanje v hiši. Biti mora dobra računarica. — Ponudbe je poslati do 5. okt. na upravo lista pod značko »Močna 14 do 15 let«.

Več pečarskih POMOČNIKOV za montažo kakor tudi za formacijo peči v tovarni se išče za takojšnji nastop. — Ponudbe naj se pošljejo upravi pod: 6595.

UČENKA močnega, s primer. šolsko izobrazbo, sprejemem. — Hrana in stanovanje v hiši. — Naslov v upravi lista pod: »Dežela« 6530.

ZAKONSKI PAR brez otrok išče stanovanje 1-2 sob s pritliklami. Naslov v upravi pod številko 6592.

2 mizarska vajenca sprejemem. Naslov v upravi lista pod številko 6604.

Prodajalka izučena trgovine s steklom in porcelanom, z znanjem nekaj nemščine, se vzame v stalno službo. Samo pismene ponudbe s prepisi spričeval na: JULIJ KLEIN, Ljubljana.

Glinasta peč velika, pripravna za vel. dvorano ali za 2 kmečki peči, radi prezidave ugod. naprodaj. Kmetijski hranilni in posojilni dom v Ljubljani, Sodna ulica 1.

Volno in bombaž za strojno pletenje in vsakovrstna ročna dela dobite po najnižjih cenah v veliki izbiri pri Karlu PRELOGU — Ljubljana, Stari trg št. 12 — in Židovska ulica št. 4.

Fižol vseh vrst kupi po najvišji dnevni ceni FRAN POGACNIK Ljubljana, Dunajska c. 36.

Brezplačno pošljemo vsakemu kupcu na željo, mau'akturne vzorce pravkar prispelih novosti, kakor: sukna za ogrtače, modna sukna, sukna za obleke, sukna za gosposke obleke, sukna za gosposke suknje, modne parhente, modne ilanele, šifone, flanele za perilo, klot za odeje, gradl za modrace, posteljino itd. itd. Vse blago oddajamo po zelo ugodnih cenah!

Manufakturna trgovina DOLČEK & MARINI Maribor, Gosposka 27 Razpošilja se na vse strani!

Visokopritl. hiša A. BRECELJ v Rožni dolini je pod zelo ugodnimi pogoji naprodaj. - GALE — Rožna dolina cesta V, št. 24. 6110

Dvokolesa popravljva najbolje, najhitreje in najceneje FLORJANČIČ, Ljubljana, Nunska ulica št. 3.

KINO-APARAT najnovije konstrukcije, elektr. in ročni pogon, se vsled preselitve poceni prod. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 6617

Krojači, prvovrstni, vanje konfekcije — dobe delo na dom v konfekcij. industriji Josip IVANČIČ, Ljubljana, Miklošičeva 4.

Milena Sancin roj. Perharc v petek, dne 24. septembra, po kratki in mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspala. Zemski ostanki blage pokojnice so se položili v soboto v rodbinsko grobnico na pokopališču pri Sv. Ani v Trstu. Trst - Maribor, dne 26. septembra 1926. Dr. RUDOLF in JAKOB PERHARC, brata — v imenu ostalih sorodnikov.

Zahvala. Za vse neštete dekaze iskrenega sočustvovanja, poklonjene vence ter mnogoštevilno častno spremstvo na zadnji poti našega predragega brata, gospoda duhov. svetnika in župnika

Avguština Šinkovec izrekamo tem potom vsem najtoplejšo zahvalo. Pred vsem se pa zahvaljujemo Prevzvišenemu gosp. knezoškofu za blagoslov, g. kanoniku Lavrenciču za pogreb, g. svetniku Berniku za cerkveni govor, monsr. dr. A. Ušeničniku, gg. kanonikom ljubljanskim, proštu Cerinu, dekanoma Koblarju in Mraku, ter vsej eč. svetni in redovni duhovščini. Zahvaljujemo se zdravniku dr. Dereaniju, sreskemu poglavarju Ogrinu, zastopnikom tukašnjih uradov kakor tudi zastopnikom raznih društev — zlasti jeseniških in loških ter tudi domačih — Vsem udeležencem tisočera hvala!

Kamnik, dne 27. septembra 1926. Zalujoči ostali.

Izmučen od težke življenske borbe nas je zapustil naš dobri soprog, oče in ded, gospod Ivan Vrhunec gostilničar in posestnik okrepčan s tolažili svete vere, v 75. letu svoje starosti. Pogreb blagega pokojnika bo v sredo dne 29. septembra ob 9. uri dopoldne iz hiše žalosti na domače pokopališče. Mir in pokoj njegovi duši! Selca nad Školjo Loko, dne 27. septembra 1926. Zalujoča rodbina VRHUNEC.